

Občni zbor potrdil smernice

Občni zbor Zveze slovenskih organizacij v soboto je v celoti podprl predloženo programsko resolucijo in s tem podprl politični koncept ZSO, ki se je razvijal v zadnjih letih. Udeležba in konstruktivna ter tudi kritična razprava na občnem zboru je pokazala, da je Zveza slovenskih organizacij močno zasidrana na Koroškem. Potrdil se je tudi koncept odprtosti, ki je preko simultanege prevajanja omogočil tudi sodelovanje nemškogovorečih. Udeležba lepe vrste županov iz južnokoroških

občin, predstavnikov koroške nemškogovoreče civilne družbe in zastopnikov deželne glavarja, njegovega namestnika ter predstavnikov deželne uprave je znak, da so prizadevanja ZSO za novo kulturo sožitja v deželi naletela na rodovitna in radovedna tla. Občni zbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem pomeni torej določeno zarezo oziroma inovacijo v slovenski manjšinski politiki na Koroškem. Delegati in delegatke občnega zbora so torej podprle predložene smernice, ki kažejo v

konstruktivno prihodnost in so s tem dali tudi vsem tistim tendencam znotraj narodnostne skupnosti, ki bolj spadajo v 19. kot pa v 20., kaj šele v 21. stoletje, jasen odgovor. Občni zbor ZSO pa je s tem naložil odgovornost v organizaciji tudi veliko odgovornost. Kajti novi koncept ZSO se bo preveril v praksi. S tem pa prevzema tudi demokratična nemškogovoreča večina del odgovornosti za to, ali bo Koroška presešla stare delitve in zmožna razviti evropski način življenja in sožitja.

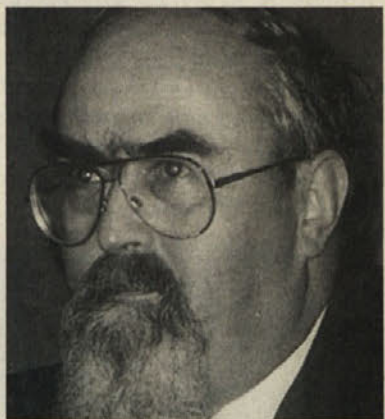

Novoizvoljeni člani odborov Zveze slovenskih organizacij

Avstrijski inštitut v Ljubljani

Avstrijski inštitut za vzhodno in jugovzhodno Evropo, izpostava Ljubljana, kakor se ta ustanova s polnim imenom imenuje, je dobil novo vodstvo. Svečanosti na ljubljanski teološki fakulteti se je udeležila cela vrsta prijateljev inštituta in še posebej dr. Feliksa J. Bistra. Ogromna množica ljudi je prisostvovala simbolični predaji ključa: podružnico v Ljubljani bo odslej vodil dr. Miro Polzer, ki je doma iz Šentprimoža v Podjuni.

Dr. Bister, ki je doslej vodil ljubljansko podružnico, se vrača nazaj na Dunaj, kjer se bo spet posvetil Ligi za človeške pravice ter projektom, ki izvirajo še iz njegovega dosedanjega dela. Univ. prof. dr. Arnold Suppan, vodja inštituta na Dunaju, se je v svojem slavnostnem nagovoru zahvalil dr. Bistru in poudaril pomen njegovega dela, saj je »tudi od nas v centrali zahteval izredno mnogo. Ime

Dr. Feliks J. Bister

gospoda dr. Bistra bo za vedno ostalo povezano s to podružnico.«

Dr. Feliks J. Bister je organiziral nad 50 predavanj, 25 ekskurzij, izdal publikacije, posredoval pri izmenjavi študentov med državama, nikakor pa ne moremo dovolj poudariti pomembnih vezi, ki jih je spletal med znanstvenimi, umetniškimi

in šolskimi institucijami obeh držav.

Prav zaradi tega prevzema mladi dr. Polzer težko dediščino. Kot je rekel sam, »mladost je problem, ki s časom mine«, namerava pa se posvetiti pospešeno še sodelovanju med državama na gospodarskem in tehničnem področju.

Med govorniki je bil tudi avstrijski poslanik v Ljubljani dr. Wagner, ki se je v prisrčnih besedah zahvalil dr. Bistru in opozoril na njegove človeške vrline. Dokaz za Bistrovu priljubljenost je bila ne nazadnje tudi velika udeležba gostov na svečanosti.

Dr. Bister pa je med besedami zahvale izjavil: »Znanost mora biti tudi stvar srca, duh se moti hitreje, prej in bolj pogosto od srca. Znanost brez srca lahko služi stvari, ki je kratkovidna in kratkoročna.«

Svečanost je popestril del pevskega zbora »Danica« iz Šentprimoža, ki ga vodi Mirov brat mag. Stanko Polzer.

S. W.

ŠMARJETA V ROŽU

Luka Wolte (SPÖ) je novi župan

Nasmejana četverica šmarjeških kandidatov tik pred zaprtjem volišča. Z leve: Hubert Ogris (EL), Sigisbert Dolinschek (FPÖ), novi župan Luka Wolte (SPÖ) in Bernhard Poganitsch (ÖVP)

Od pretekle nedelje, 21. januarja dalje imajo vse občine na Koroškem izvoljene župane. Kot je znano, so zaradi odstopa županov v Šmarjeti v Rožu, Vernberku in Kotrčah (Guttaring) morali v nedeljo voliti nove. Izid volitev je poznavalce komunalnopolitične scene precej presenetil, kajti proti pričakovanju so novi župani, vsi člani SPÖ, bili z absolutno večino potrjeni že v prvem volilnem krogu.

V Šmarjeti v Rožu so vse frakcije v občinskem odboru postavile svoje kandidate: socialisti doslejnjega podžupana Luko Wolteja, ljudska stranka Bernharda Poganitscha, svobodnjaki državnozbornskega poslanca Sigisberta Dolinschka, in EL svojega odbornika, kmeta in penzionista Huberta Ogrisa.

Ob 16. uri so volišče zaprli, dobre pol ure zatem je bil znan novi šmarješki župan: Luka Wolte. S 394 glasovi ali 51 % je dobil potrebno absolutno večino. Svojega razočaranja niso prikrivali njegovi sotekmeci, drugouvrščeni Dolinschek, ki je kljub parlamentarnemu bonusu dobil »le« 199 glasov ali 26 %, Poganitsch, ki ga je podprlo 136 ali 18 % volilcev in kandidat EL Hubert Ogris, ki je zbral 42 ali 5 % glasov, a jih je pričakoval bistveno več. Čez dobro leto, marca 1997, bojo občinske volitve.

V Vernberku je postal župan Franz Zwölbar, v Kotrčah pa je Josef Polka po šestih letih ponovno zasedel županovo mesto.

Franc Wakounig

Dr. Arnold Suppan, vodja inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo, simbolično predaja ključ izpostave v Ljubljani dr. Miru Polzerju.

Delegatke in delegati na občnem zboru so potrdili odprti koncept ZSO, diskusijski prispevki nekaterih so bili tehtni in utemeljeni, nekaterih spet manj. Vsak je lahko povedal, kar je želel in mislil, skupna izpoved vseh pa je bilo hotenje, da se narodna skupnost, njen jezik in kultura ohranijo in razvijajo.

Seveda tudi ni manjkala pripomba, »da se centrali kregata« in da tega ljudje ne vidi-jo radi. Dejstvo je, da imata ZSO in NSKS v marsičem različne poglede na način reševanja odprtih vprašanj. Etnična zbornica in način zastopstva manjšin(e) v zakonodaji sta npr. dve taki vprašanji.

Za kulturno, jezikovno in etnično raznolikost – to je bil moto občnega zbora. Raznolikost pomeni, da imajo v tem konceptu prostor vsi tisti, ki

KOMENTAR

Piše Sonja Wakounig

je dolžna storiti vse, kar je v njeni moči, po svoji najboljši vesti in po svojem prepričanju, da deluje za krepitev slovenskega jezika in kulture in vsega, kar je s tem povezanega, proti izmejevanju in žigosanju pripadnikov in sim-

membnih dejavnosti ZSO.

Ena od velikih stvari, ki ločuje ZSO in NSKS, je zahteva slednjega po etnični zbornici. Lepo vpisani, registrirani, silno zavedni in ponosni, naj bi bili pospravljeni v kletko, kjer bi zverinico krmili, da bi bila lepo debela in na ogled.

Dr. Joža Messner je na občnem zboru opisal svojo kalvarijo, preko katere je celotna narodna skupnost, pa tudi tisti, ki se ne prištevajo k njej, prišla do javne dvojezične šole: »Govorili so mi, da je moja zahteva protizakonita. Počutil sem se že kot kriminallec.« Preko ustavnega sodišča je po enem letu in pol prišlo do odločitve. »In tega ne bom nikoli pozabil: Jörg Haider je po odločitvi ustavnega sodišča napovedal, da bodo pri vpisovanju v to šolo natančno preverjali, kdo je pripadnik manjšine in kdo ne,

Smo kaj drugačni?

jim je slovenska identiteta žitje in bitje, tisti, ki jim je slovenska komponenta le delček njihovega življenja, in tisti, ki želijo sodelovati s sosedom v duhu razumevanja in medsebojnega spoštovanja in se zavedajo dragocenosti dveh kultur v eni regiji, ki se prepletata in upoštevata. Zato se koncept ZSO ne more pokrivati s plakativnimi samozadostnimi in »samostojnimi« parolami.

Svetohlinska skrb, kako dolgo bo ZSO še slovenska (izjava V. Smrtnika v nt št. 3), je tendenciozna in žaljiva. Ker je ZSO strešna politična organizacija koroških Slovencev,

patizerjev narodne skupnosti za potencialne izdajalce države in grozečo nevarnost – kaj vem za koga. To pa gre samo tako, da nas sosed pozna, da z nami sodeluje in se prepriča na lastne oči in ušesa, da smo precej povprečni državljani, da spadamo med vse mogoče sorte ljudi, da smo torej natančno taki kot vsi drugi, s svojimi vrlinami in slabostmi, da so med nami bolj in tudi manj brihtne glave, da so med nami prav taki nestrpneži kot med večinskimi narodom, da imamo tudi svoje junake in pridne »mravlje«. Tudi zблиževanje je delo in zato ena od po-

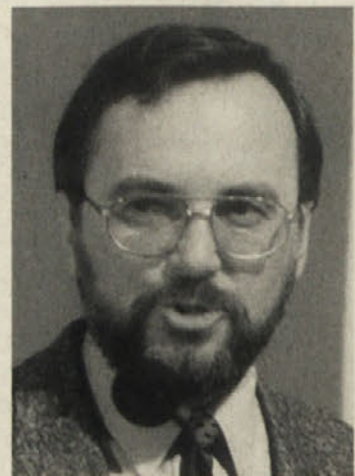
samo Slovenci da bodo imeli pravico vpisa.«

Zelo nazoren primer, kako hitro bi tisti, ki nas ne ljubijo ravno čez mero, izrabili tako etnično zbornico v svoje namene. Si ali nisi. Če nisi zapisan, nisi ponosen in zaveden, torej nisi. In če nisi, nimajo v dvojezični šoli tvoji otroci kaj iskati. Doslej so nas drugi rini- li v preštevanje ...

Kakšen bi bil potem položaj dvojezičnega šolstva na Koroškem, naj si pa vsak sam na prste izračuna, računica je lahka. Da ne govorim o tem, koliko »zavednih«, »zvestih« in »ponosnih« bi našli. ■

Pozdravi gostov

Kot zastopnik deželnega glavarja Zernatta je občni zbor pozdravil deželnozbornski poslanec in pliberški župan **Rajmund Grilc**. Dejal je, da kot župan dvojezične občine in član sosveta problematiko sožitja še kako dobro pozna. Ljudska stranka da je za skupni nastop narodne skupnosti v vseh bistvenih vprašanjih, in odprta za diskusijo odprtih vprašanj in za vsako konsenzualno rešitev treh deželnozbornskih strank.

Mag. Rajmund Grilc

Namestnika deželnega glavarja in predsednika koroških socialdemokratov Michaela Ausserwinklerja je zastopala deželnozbornska poslanka in predsednica socialdemokratičnih žena **Melitta Trunk**, ki je bila ob enem delegatka občnega zbora. Odprto je rekla, da ne misli zatajiti svojih korenin. Po njenem so v manjšinski politiki potrebni premiki, ki niso vedno v konsensu treh deželnozbornskih strank. Socialdemokrati da so pripravljene na ofenzivo tolerance v prid skupnosti, na kritično razpravo, zavedajo pa se, da bo treba odvaliti še mnogo kamnov in premagati številne ovire. Pri tem da jim je Delovna skupnost narodnosti v SPÖ v veliko oporo in spodbudo. Če je Koroška v svetu znana kot dvojezična dežela, potem je treba to dvojezičnost izpričati in se k njej priznati tudi v deželi sami. Trunkova je naglasila protirasistično usmeritev svoje stranke in poudarila pravico manjšin do posebne emancipacije ter do več pravic kot samo do enakopravnosti.

Lev Kreft kot drugi predsednik slovenskega državnega zbora je bil najvišji predstavnik Slovenije, ob enem pa je zastopal tudi Združeno listo socialdemokratov. Dejal je, da sta njemu in njegovi stranki program Zveze slovenskih organizacij zelo simpatična in blizu, a odločno je zavrnil vse pojave in poskuse iz Slovenije, s katerimi bi koroškimi Slovincem in sploh zamejcem hoteli predpisovati, kako naj živijo. Kreft je pribil, da mora Slovenija zamejce spoštovati kot subjekt in sploh bi to moralo biti vodilo uradne politike Slovenije do zamejcev. Kreft je dejal, da je vstop v EU najpomembnejše, kar Slovenija kot matica lahko stori v prid svojim manjšinam.

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev **Nanti Olip** je pozdravil občni zbor ter pestro diskusijo. Pri geslu občnega zbora da bi si želel še pridevek »za politično raznolikost narodne skupnosti«, je menil in poudaril, da te politične raznolikosti ni iznašla sedanja generacija, ampak je v veljavi

Council of Europe
The Secretary General

Strassburg, am 17. Jänner 1996.

Lieber Marjan,

zunächst möchte ich Dir für das neue Jahr - zwar etwas verspätet - alles Gute wünschen. Vor allem hoffe ich auf weitere fruchtbare Zusammenarbeit.

Anlässlich seiner bevorstehenden Generalversammlung richte ich an den Slowenischen Zentralverband folgende Grussbotschaft:

„Hauptziel des Europarates ist es, die pluralistische Demokratie, die Rechtsstaatlichkeit und die Menschenrechte zu wahren und weiterzuentwickeln. Dieser Aufgabe muss sich der Europarat heute in einem neuen politischen Kontext und in einem weiteren geographischen Rahmen stellen. Auf dem Wiener Gipfel im Oktober 1993 haben die Staats- und Regierungschefs der Mitgliedstaaten des Europarates wichtige Entscheidungen über zwei brennende, miteinander eng verbundene Probleme getroffen: die Minderheiten und den Kampf gegen Rassismus, Fremdenhass, Antisemitismus und Intoleranz.

Im Sinne der Ziele des Europarates setzt sich der Slowenische Zentralverband ein für ein gleichberechtigtes Zusammenleben der Volksgruppen, für interkulturelles Lernen, für den Kampf gegen Intoleranz in all ihren Formen einschliesslich Nationalismus und Ethnozentrismus, für ein offenes Volksgruppenverständnis ohne Bekenntniszwang und für die Stärkung der Demokratie auf allen Ebenen, auch innerhalb der Minderheiten. Diese Ihre Bemühungen unterstütze ich wärmstens; sie sind über Kärnten hinaus von grösster Bedeutung. Daher wünsche ich Ihnen bei Ihrer für ein friedliches Zusammenleben so wesentlichen Arbeit weiterhin viel Erfolg.“

Mit herzlichen Grüßen
Petra Leuprecht
Dr. Petra Leuprecht
Stellvertretender Generalsekretär

Herrn Dr. Marjan Sturm
Slowenischer Zentralverband
KLAGENFURT-CELOVEC
F 07075 Strassburg Cedex

Tel. (33) 88 41 20 00
Tele. Ex. 37043 F

Posdravne besede dr. Petra Leuprechta, namestnika generalnega sekretarja Sveta Evrope

Nekaj delegatov

po celem svetu. Njeno omejevanje bi narodni skupnosti samo škodilo, je dejal predsednik NSKS in naglasil, da morajo v ospredju dela osrednjih organizacij stati vprašanja in teme, ki služijo narodni skupnosti v celoti, ne pa idejnopolitično razlikovanje. Med vprašanja, ki bojo za koroške Slovence v prihodnosti ključna, je Olip prištel jezik oz. v koliko bo slovenščina ohranila svojo funkcionalnost.

Mag. Melitta Trunk

V zvezi s skupnim zastopstvom je Olip menil, da se je ob upoštevanju instrumentarijev demokracije treba zediniti o temeljnih vprašanjih. Do rešitev da mora narodna skupnost priti sama znotraj svojih gremijev, če noče biti drobiž političnih igrar. Z izvolitvijo novih gremijev ZSO da so dani pogoji za pogovore. »Vsedimo se skupaj in doženimo, če pridemo do skupnega zastopstva«, je dejal Olip in vodstvu ZSO zaželel veliko sreče in pripravljenosti do sodelovanja, nato pa obljubil, da bo sam upošteval, kar od drugih pričakuje.

Klavdij Palčič, predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) v Trstu, je uvodoma dejal, da Slovenci v Italiji, podobno kot na Koroškem, živijo v najožjem stiku z večinskim narodom in zato je dobro, če se medsebojni stiki razvijajo v miru in odprtosti. Kljub temu pa je v Italiji še vedno preveč težje pri tistih, ki zagovarjajo ostro črto med Slovenci in Italijani – in ta črta naj bi pomožnosti bila poteg-

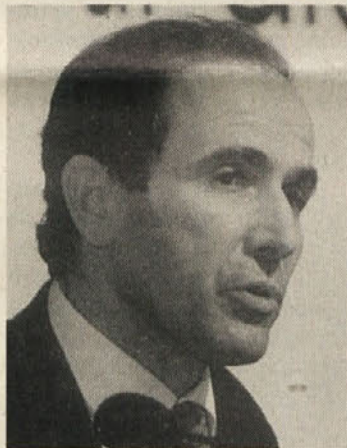

Dr. Lev Kreft

njena na državni meji, kjer se naj narodnost neha. Kljub temu je Palčič izrazil upanje, da bojo temeljne spremembe Italiji Slovincem koristile.

Palčič pa je prikazal razmak med odnosom do Italije, ki je opazen med slovensko manjšino in uradno Slovenijo. Uradna Slovenija se vse vse bolj odloča za sredinsko-desno smer v Italiji, manjšina pa za levo sredinsko opcijo. To pa otežuje življenje zamejcev. Palčič je zahteval, da se mora Slovenija do zamejcev obnašati državniško in spoštljivo in jih mora upoštevati kot subjekt. Ta načela da je treba vnesti tudi v resolucijo o odnosih z manjšinami.

Marija Pozsonec, zastopnica madžarske skupnosti v slovenskem parlamentu, je spregovorila

Klavdij Palčič

Marija Pozsonec

o solidarnosti med narodnimi skupnostmi in potrebi čim tesnejšega sodelovanja. Kot važne točke dela manjšinskega zastopstva je navedla boj proti asimilaciji in za sožitje. Manjšina da mora imeti žive stike z matico, dvojezično šolstvo mora ustrezati njenim potrebam, sploh pa je treba otroke učiti svojega jezika. V narodni politiki naj tečejo mirne vode, je dejala Pozsončeva in dejala, da je pamet nujno potrebna, vendar brez srca ne gre.

Franc Wakounig

Zagotovilo preživetja je odprtost

Iz govora predsednika Zveze slovenskih organizacij dr. Marjana Sturma

Dr. Marjan Sturm za govorniškim pultom

Dejansko moramo ugotoviti – in tragedija v bivši Jugoslaviji to potrjuje – da sta mir in sožitje najvišji vrednoti človeštva, brez teh dveh tudi ni možen konstruktiven družbeni razvoj. Zato se moramo prizadevati za mir in sožitje vsi, tako pripadniki manjšine kot pripadniki večine. To naj bi bila civilizacijska norma človeštva.

Očitno imajo evropske institucije kot so Evropska unija in Svet Evrope v mislih prav to dimenzijo narodnostnega vprašanja, ko se zavzemajo za Evropo držav, regij, kultur in jezikov. Nova evropska manjšinska politika izhaja iz prepričanja, da je treba ohraniti evropsko jezikovno in kulturno raznolikost in sicer s tem, da se ustvari »vzdušje tolerance in dialoga«, da lahko vsi »enakovrno sodelujejo v političnem življenju«.

Zato je pot evropskega združevanja v miru, svobodi in demokratičnem samoodločanju usmerjeno v tri cilje: 1. skupna državnost več narodnih skupnosti in narodov; 2. kulturni in jezikovni pluralizem ter 3. sodelovanje preko meja na lokalni, regionalni in državni ravni.

Ta koncept ne postavlja v ospredje klasičnih narodnih vprašanj v smislu narodnostne samoodločbe z možnimi odcepitvami, temveč postavlja v ospredje konstruktivno vzdušje in jezikovno-kulturne pravice narodov, narodnosti in manjšin. To je izredno pomembno, ker se Evropa le na ta način lahko izogne nevarnosti balkanizacije. Temu nasproti stoji drug koncept, ki gradi na jasno definirani narodnostni meji – to je koncept Evrope narodov – ki ga v Avstriji zagovarja predsednik svobodnjaške stranke Jörg Haider, v Nemčiji Schönhuber in v Franciji Le Pen. Vsekakor bi tak koncept lahko imel za narodnostne manjšine izredno

negativne posledice. Delitev Evrope po jasno začrtanih etničnih mejah je nemogoče. Nobena evropska država namreč ni etnično čista, če smem uporabiti ta neokusen izraz. ... In zato bo morala Evropa, če bo hotela ubrati konstruktivno pot, ustvariti pogoje za konstruktivno sožitje v malem in velikem.

Ravno tako, kot je večina prevzela določene elemente od manjšine, je tudi manjšina prevzela določene elemente od večine. To je normalno. In

odpisovali ljudi, jih imeli za narodne izdajalce in jih sami izobčevali. Premalo smo upoštevali, da je pač nekdo klonil pod socialnim pritiskom in zaradi slabe izobrazbe, nakar smo ga še sami kritizirali. Premalo smo diferencirali med tistimi, ki iz prepričanja nasprotujejo manjšinskim pravicam in tistimi, ki so pač klonili po sili razmer. Zato se moramo zavzemati za demokratično narodno zavest, ki je odprta in tolerantna, tako na znotraj kot na zunaj.

Sožitje pomeni prizadevanje za humanizacijo in demokratizacijo družbe.

zdaj imamo dve možnosti: ali si priznamo to medsebojno oplajanje ali pa vse to vidimo izključno z narodnostnimi očali. V tem primeru bomo nujno zapadli v staro konfrontacijo, ki bo potekala po liniji »kaj je naše in slovensko in kaj je njihovo in nemško«.

Prijave k dvojezičnemu pouku naraščajo. Več kot polovica prijavljenih otrok pa ob vstopu v šolo ne obvlada ali pa slabo obvlada slovenščino. Očitno izhajajo iz okolja, kjer se doma ne govori slovensko. Kaj so torej ti otroci po narodnosti? Slovenci v našem pomenu besede? Avstrijci? Nemci? Korošci, ki se želijo naučiti slovenščine in s tem spoznati kulturo svojih prednikov? Korošci, ki se želijo naučiti jezika soseda? Korošci, ki to želijo storiti iz gospodarskih razlogov ipd? Očitno je, da so motivi za izkoriščanje ponudbe dvojezičnega pouka res različni in ustrezajo kategorijam, ki sem jih omenil.

Manjšinska politika bo uspešna samo tedaj, če bo temeljila na maksimalni strpnosti in odprtosti na znotraj in na zunaj. Včasih smo preveč hitro

dobitve dvojezičnega pouka v času satelitske televizije in hitrega tehnološkega napredka slovenski jezik ne bo preživel.

Koncept NSKS za narodno skupnost, organizirane kot politična stranka, ima sledečo negativno posledico: Vsaka stranka se bori za oblast, narodna skupnost pa se bori za preživetje, za ohranitev jezika in kulture. Stranka mora napadati, kritizirati, škandalizirati, narodna skupnost pa mora ustvarjati konstruktivno vzdušje, mora delovati prepričevalno.

Dežela bi lahko brez spremembe zvezne ustave uvedla model, da bi imela predsednik in podpredsednik sosveta v deželni zbor pravico govora, pravico prisostvovanja sejam odborov in pododborov, ne bi pa imela pravico glasovanja. Mislim, da je ta predlog konstruktiven.

Absurdna je bila zahteva Narodnega sveta po poenotenju organizacijskih struktur koroških Slovencev. ... Desetletja je nemški nacionalizem na Koroškem napadal obe osrednji organizaciji z istimi argumenti, da naj se demokratično organiziramo, da naj se končno preštejemo, da se bo končno vedelo, koliko ljudi stoji za nami ipd. In zdaj najdemo iste argumente pri NSKS.

Sožitje pomeni prizadevanje za humanizacijo in demokratizacijo družbe. Sožitje pomeni sodelovanje in zavezanost v vsemu tistimi pripadniki večine, ki se prav tako zavzemajo za iste cilje. ... Če torej postavimo na vrh našega hotenja mir in sožitje, moramo tudi Avstriji predlagati, da sprejme ustavni akt, s katerim se Avstrija prizna k svoji zgodovinski zrasli kulturni, jezikovni in etnični raznolikosti.

Zato mora ZSO v bodoče nuditi tudi konkretno možnost pripadnikom večine, da z nami sodelujejo. ... Slovenska manjšina na Koroškem je pluralistična v vsakem smislu besede. Naj velja načeli: Pustimo tisoč rož cveteti! V tem mora biti prostora za vsakogar.

Med častnimi gosti: B. Wenger (ARGE '95), drž. poslanec Dieter Antoni in ddr. Karl Anderwald, nam. direktorja urada deželne vlade

MNENJA, STALIŠČA, REAKCIJE, DISKUSIJA.

»Živeti in ne le preživeti«

Po poročilu predsednika Zveze slovenskih organizacij Marjana Sturma se je razvila diskusija, ki je bila veren odsev pestrosti in raznolikosti mnenj, odraz skrbi in optimizma glede prihodnjega razvoja narodne skupnosti ter odnosov z večinskim narodom ter izraz kritičnega duha navzočih delegatov.

ZSO je antifašistična

Tajnik VLADIMIR WAKOUNIG je odgovoril na nekatere očitke na račun organizacije. Poudaril je, da je ZSO antifašistična in da se bo zmeraj zoperstavljala rasizmu in nacionalizmu. Trditev, da zganja asimilacijsko politiko, je zavrnil z ugotovitvijo, da je prav ZSO podprla pritožbo družine Messner pri ustavnem sodišču v zadevi javne dvojezične šole v Celovcu in s tem bistveno prispevala k uveljavitvi dvojezičnega šolstva v deželi. Wakounig je z ozirom na tragične dogodke v bivši Jugoslaviji opozoril na politiko zaupanja, ki se ji je ZSO zapisala in ki je v soglasju s stališči Sveta Evrope. Ti ukrepi naj pripomorejo do tega, da ne bo škandal, če se na šolskem posloplju pojavi dvojezični napis »Schule — šola«.

ROMAN SCHELLANDER (Borovlje) je spregovoril o svojih izkušnjah s slovenščino, ki jih je naredil kot zdravnik v bolnišnici. Po njegovem bo pomembno, kako bojo narodna skupnost in centralne organizacije znale približati slovenščino tudi tistim, ki so na jezikovnem obrobju in kako jih bomo sprejeli medse.

Vprašljivo merjenje sil

Schellander je svaril pred merjenjem sil znotraj narodne skupnosti, ker samo odbija ljudi. Vsi takšni podvigi da so samo poglabljali nasprotja »med nami in nas odvajali od dela na kulturnem in drugih področjih. Hkrati pa smo s tem zgubljali aktiviste, ker pri takih podvigih niso hoteli in nočejo sodelovati«.

FRANC JOŽEF SMRTNIK (Obirsko) je ZSO očital, da je v zadnjih letih samo filozofirala, narod pa da »tega ni razumel«. Opozoril je na padajoče znanje jezika in poudaril, da se je treba kot Slovenec postaviti ne glede na »poln želodec čirov«. Toleranca da mora biti obojestranska. Slovenski narod bo obstal le, če bo ohranil svoj jezik. Če bi na to pozabili, bi izdali partizane in izseljence, ki so se borili za obstoj slovenskega naroda.

Za kulturo sožitja

ANA BLATNIK (predsednica Delovne skupnosti narodnosti v SPÖ) je (ponovno) izjavila, da je koroška Slovenka, vendar samo zato, ker je v SPÖ, ni nič boljša ali slabša od tistih, ki zagovarjajo samostojni nastop koroških Slovencev Angažira-

no je zagovarjala sožitje na temeljih zaupanja in razumevanja in skupnost v drugačnosti. Kot uspeh delovanja Delovne skupnosti je navedla deželno podporo Glasbeni šoli ter prve korake pri skupnem praznovanju 10. oktobra. Blatnikova je naglasila, da se bo Delovna skupnost trudila za enakopravno sožitje, za odprto SPÖ do koroških Slovencev in bo delovala za ohranitev slovenske narodne skupnosti, za kulturno raznolikost v deželi ter za oblike demokratičnega pogovaranja, kajti kdor ne išče poti sožitja, bo po njenem prepričanju ostal sam.

JOŽE URANK-KAVH (Galicija) je menil, da ni tako pomembno, kje kdo kandidira, ampak da dela v prid slovenskemu narodu.

Defenzivna ZSO

JOZI WUTTE (Dunaj) je pohvalil ZSO, da ji je uspelo pričeti razpravo o samoumevnosti manjšine, ki ne pozna jasno začrtanih etničnih meja, kritiziral pa je, da je Zveza slovenskih organizacij v javnosti dopustila vtis, kot da je blokirala volitve v manjšinsko predstavništvo, čeprav je šlo samo za volitve Narodnega sveta. Wutte je vprašal, kako je možno, da se neka oseba na Dunaju samozvano izdaja za zastopnika manjšinskih organizacij.

Pod geslo »Živeti, in ne le preživeti« je postavil KRISTJAN

SCHELLANDER (Dunaj) svoj diskusijski poseg. Z dobršno mero samoironije (»Delamo, ker radi trpimo«, »Nas zanimata prej in pozneje, ne pa sedanjost«, »Smo ogorčeni, odločeni«) ter z resnim pozivom, da končno nemo sebe prešteti in se zapirati vase, mu je uspelo upreti pozornost na bistvena vprašanja ter zrahljati vzdušje.

Izseljenec, partizan, ZSO-jevec

Z neponovljivim šarmom je MARKO WIESER (Slovenji Plajberk) odgovoril na trditve, češ da Zveza slovenskih organizacij ni več »slovenska organizacija«. »Bil sem izseljen, bil sem partizan, družina je slovenska, politično pa podpiram ZSO« je naglasil in tako zavrnil te žaljive trditve in podtikavanja.

INŽ. TONČI SCHLAPPER (Šentjakob), je v svojem diskusijskem prispevku nakazal usodne napake slovenske klerikalne politike v tem stoletju, ki je pomagala nemškemu nacionalizmu pri raznarodovalni politiki. Predstavnikom klerikalne politike ni uspelo pritegniti delavstva v narodnopolitično delo. Treba je politiko usmerjati v bodočnost, ob tem pa se moramo zavedati tudi naše zgodovine. Samokritično je ugotovil, da se je treba postaviti proti notranjim sporom in iskati medsebojno pomoč med nas samimi in pa pri večini.

MAG. ŠTEFAN KRAMER (pred-

sednik SPD Srce) je odločen obsodil vsakovrstno obrekovanje in poudaril dvojno članstvo SPD Srce. Za društvo je pomembno edino le to, kar je v njegovo korist in razcvet. Povedal je tudi, da v dobrolskem društvu že prakticirajo program multikulturalnosti. Obžaloval pa je, da s strani večine ni dovolj posluha za konstruktivne predloge društva. Izrazil je upanje, da bi se obe centralni organizaciji konstruktivno oplojevali.

JOZI HRIBAR (Železna Kapla) je izrazil ogorčenost in nerazumevanje nad sodelovanjem ZSO pri 10. oktobrskih proslavah lanskega leta. Obžaloval je, da v Železni Kapli, pa tudi še v nekaterih drugih krajih občine še niso postavili dvojezičnih krajevnih napisov, ki jih predvideva zakon o narodnostnih skupnostih. Zahteval je, da se naj tudi nemškogovoreči učijo koroško slovenske zgodovine. Nadalje je izrazil željo po razširitvi oddajnega časa v slovenskem sporedu koroškega radia in televizije.

DR. HELENA VERDEL (Dunaj) je bila mnenja, da je važno v razpravi in dialogu tudi kritika. Konstatirala je, da sami pogostokrat ne znajo delati s kritiko. Kreganje in kritično iskanje po rešitvah še dolgo ne pomeni nacionalne katastrofe.

URSULA HEMETEK (Stimmen der Minderheiten): Prvič sem se udeležila slovenske prireditve in presenetila me je strpnost

do drugih. Nikogar niso prekricali ali mu odvzeli besedo, nasprotno, vaskomur so ploskali. Zame novo in razveseljivo je bilo, da je bil povabljen in spregovoril tudi predsednik druge osrednje organizacije (Nanti Olip, op. ured.). Zelo zanimivi so bili prispevki oseb, ki so doživele vojno in povojno zgodovino, sedaj pa so politiko odpiranja organizacije sprejele in potrdile. To je znak visoke politične zavesti in demokratične zrelosti.

Občni zbor je v meni zapustil globok vtis. Predvsem program, ki je bil potrjen in ga bomo pri našem glasilu prevzeli, ter izredna disciplina sta me zelo prevzela. Delegati so vse do zadnjega pozorno in zbrano sledili razpravi.

Na očitke, kritične pripombe in pohvalo je predsednik Sturm odgovoril v skupni repliki. Priznal je, da je bila ZSO v preteklosti preveč defenzivna, a sedaj da je napočil čas ofenzivne Zveze slovenskih organizacij. Raznolikost mnenj, stališč in gledanj je opisal kot pomemben sestavni demokratičnosti znotraj narodne skupnosti. To pa pomeni, da kulturno usklajujemo različna mnenja ter se trudimo za konsens in upoštevanje vsakogar. To upoštevanje pa mora veljati tudi izven našega kroga, kajti k zavezništvu ni izbire.

Glede sodelovanja Slovencev pri 10. oktobru je dejal, da je z ozirom na zgodovinske izkušnje to bil majhen, a pravilen korak. Sturm je posebej omenil Delovno skupnost 95, ki je s številnimi prireditvami pomagala premagovati predsodke.

O dvojezičnih tablah je predsednik ZSO menil, da jih je treba takorekoč dvigniti iz političnih špetirov in jih promovirati kot važen in dobrodošel sestavni del kulturne, jezikovne in nacionalne raznolikosti dežele, tako da se bo zanje čutila tudi večina odgovorna.

Glede zajamčenega mandata je dejal, da so dopustna različna stališča.

*Franc Wakounig
in Mirko Štukelj*

Veliko sta prispevala k dobremu poteku občnega zbora odlična prevajalca Franc Mandlc in Kornelija Vospernik

ODMEVI

Mnenja o občnem zboru

DDR. HORST JAKLITSCH (kot gost in zastopnik društva Tre popoli): Zanimiva je bila širina mnenj na občnem zboru. Segala so od ohranjanja do odpiranja. Odpiranje ima to veliko šanso, da se zmanjšuje protipritisk večine, ki je še vedno prisoten. Ob pristopu Avstrije k EU se odpira nova dimenzija gledanja na problematiko manjšina – večina. Regije se zblížujejo in

narodnostna skupnost mora na novo premisliti o svoji povezovalni nalogi.

FRANC VAVTI, (kot gost na sobotnem zborovanju): Zelo pozitivno ocenim potek občnega zbora. Tudi tajne volitve so napredek. Pozitivno je tudi, da se je občnega zbora udeležil predsednik Narodnega sveta Nanti Olip. Iz njegovih ust je bilo slišati pluralizem. To me je veselilo. Upam, da bo programska resolucija tudi vžgala pri narodu sosedu.

JUSTINA PISJAK, delegatka Kluba slov. študentov/študentk, Gradec: Zdi se mi prav, da zastopata koroške Slovence vsaj dve organizaciji. Zame je demokracija priznanje vsakega posameznega mnenja. Zato enotno zastopstvo koroških Slovencev – eno mnenje oziroma

tem seveda največ trpi idealizem in se tako tudi uspešno oviramo pri uresničevanju zastavljenih ciljev. Na tem občnem zboru sem to opazila še enkrat več. To je zame vzrok, zakaj vsaj mene kot mlado študentko politika central odbija.

MAGDALENA PITSCHKO, izvoljena v upravni odbor: Imam vtis, da je potekala razprava o važnih eksistenčnih vprašanjih, na občnem zboru zelo odkrito. Zame je pomembno, da jezik, ki bo ostal na južnem koroškem »sam«, da bo to jezik nespornost. Odpiranje v smislu obojestranske odgovornosti je pot prihodnosti. Jaz sem doručila enojezično (nemško) in sem se šele v starosti 20. let začela zanimati za slovenski jezik, kulturo in zgodovino. Spoznala sem, da je v tem jeziku in kulturi tudi zakoreninjena moja zgodovina. Prizadevala se bom, da se ne samo najde skupni jezik med obema narodoma, ampak tudi skupna pot.

ma vsi enakega mnenja – meni ne bi zadoščevalo. Vidim pa pretirano konkurenco med obema organizacijama. Mislim, da to izhaja iz nekaterih nerešenih osebnih konfliktov. Včasih imam vtis, da se prav čaka na priložnost, nekemu drugemu nastaviti nogo. Pod

RESOLUCIJA

Udeleženci občnega zbora ZSO z dne 20. 1. 1996 ugotavljajo, da je za ohranitev slovenskega jezika in kulture izredno pomembno, da se izgradi izobraževalno-informativna infrastruktura.

V času satelitske televizije, v času tehnološkega napredka pozivamo Republiko Avstrijo in Republiko Slovenijo, da ustvarita vse tehnične pogoje, da bo možen predvsem na južnem Koroškem sprejem televizijskega signala TV Slovenije.

Slovenski jezik in slovenska kultura na Koroškem se bosta razvila le, če bo izobraževalna struktura ustrezala sodobnim zahtevam. Zato udeleženci občnega zbora ZSO pozivajo odgovorne v naši deželi in državi, da rešijo vprašanje razširitve ponudbe srednješolske vzgoje ter posodobi in modernizira dvojezično didaktiko in pedagogiko.

Zahvala Lipeju Koleniku

Lipej bo z ženo šel v toplice

Bil je partizan in hudo ranjen v boju za svobodo, bil je aktivist OF in večkrat so ga Angleži zaprli, vseskozi je deloval in sodeloval v Zvezi slovenskih organizacij, dolga leta kot predsednik nadzornega odbora. Na zadružnem polju je oral ledino in pomagal postaviti pliberško posojilnico na močne temelje, bil je sodelavec tiskarne Drava in vseskozi je tudi dopisnik Slovenskega vestnika: Lipej Kolenik je odložil vse

funkcije v ZSO. Ko se mu je predsednik Šturm na občnem zahvalil za njegovo delo, so se mu delegati pridružili z dolgim in bučnim aplavzom. Kot skromen poklon za dolgo in plodno delovanje je odbor ZSO Lipeju Koleniku in njegovi ženi Milki namenil večdnevno bivanje v enih od termalnih kopališč v Sloveniji. Zahvali se pridružuje tudi Slovenski vestnik in obema želi prijetno okrevanje.

Priznanje družini Messner

Občni zbor je dal priznanje družini Messner za ves angažma

Zaradi poklicno pogojene preselitve v Salzburg, kjer je prevzel odgovorno mesto vodje pulmološkega oddelka, je Jože Messner šel iz Upravnega odbora Zveze slovenskih organizacij. Zato, in pa ker sta on in njegova žena Tatjana (pa nihče drug, čeprav si določena oseba prilašča to zaslugo) sprožila pravni postopek pri Ustavnem sodišču za ustanovitev javne dvojezične šole v Celovcu, je ZSO družini Messner v znak zahvale in priznanja predala sliko slikarja Jožeta Boschitza. Messner je na kratko orisal

zgodovino boja za to šolo in je poudaril, da sta prav ZSO in njen takratni tajnik Marjan Šturm z obljubo, da jima bosta stala ob strani, opogumila njega in ženo, da sta se odločila za priziv pri ustavnem sodišču. Podprli pa so ju profesorji in asistenti z univerze, številni slovenski rojaki in nemškogovoreči prijatelji. Danes je ta šola, ki po volji takratnih koroških političnih veljakov sploh ne bi smela obstojati, izraz kulture solidarnosti med obema narodoma v deželi in trdoživosti koroških Slovencev.

ODBORI ZSO

IZVRŠNI ODBOR

predsednik dr. Marjan Šturm
1 podpredsednica Sonja Wakounig
2 podpredsednica Ana Blatnik
3 podpredsednik dr. Franci Zwitter
tajnik dr. Vladimir Wakounig
blagajnik inž. Tonči Schlapper

UPRAVNI ODBORA

1 Martina Berchtold, nastavljenka
2 dr. Avgust Brumnik, sodnik
3 Brigita Busch, študentka, lektorica
4 dr. Teodor Domej, strokovni nadzornik
5 inž. Peter Dovjak, upokojenec
6 dr. Ludvik Druml, odvetnik
7 Marija Hobel, učiteljica
8 inž. Peter Kuchar, upokojenec
9 Franc Picej, nastavljenec
10 dr. Janko Malle, nastavljenec
11 Albert Močnik, samostojen
12 Magdalena Pitschko, učiteljica
13 mag. Geli Schellander, nastavljenka
14 dr. Kristijan Schelländer, bančnik
15 dr. Roman Schellander, zdravnik
16 Beatrix Verdel, gospodinja
17 Mirko Wieser, bančni nastavljenec
18 Janez Wutte-Luc, upokojenec
19 Milan Wutte, hotelir
20 Jozi Wutte, študent
21 Janko Zwitter, kmet

NADZORNI ODBOR

1 Milena Gröblacher, upokojenka
2 dr. Mirko Messner, samostojen
3 Hanzi Ogris st., upokojenec
4 dr. Filip Ogris-Martič, davčni svetovalec
5 dr. Sima Valentin, univerzitetni asistent

ČASTNI GOSTJE NA OBČNEM ZBORU

namesto deželnega glavarja dr. Zernatta – deželnozborski poslanec in pliberški župan mag. Raimund Grile ■ namesto namestnika deželnega glavarja dr. Ausserwinklerja – deželnozborska poslanka mag. Melitta Trunk, hkrati tudi delegatka občnega zbora; v dvojni funkciji; kot predsednik Združene liste socialnih demokratov Slovenije ter podpredsednik slovenskega parlamenta, dr. Lev Kreft s kolegom Vojkom Venišnikom ■ v zastopstvu šefa poslanskega kluba socialdemokratov v avstrijskem parlamentu dr. Petra Koste, dr. Dieter Antoni ■ direktor deželne uprave ddr. Karl Anderwald z vodjo manjšinskega oddelka na deželni vladji dr. Marijo Trampusch ■ predsednik socialdemokratske stranke Slovenije

Andrej Meglič ■ državni sekretar dr. Peter Vencelj se zaradi bolezni ni mogel udeležiti občnega zbora, njega je zastopal konzul Marko Vrevc ■ predsednica madžarske narodne skupnosti v slovenskem parlamentu Marija Pozsonc ■ predstavnika inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani dr. Janez Stergar ter Boris Jesih ■ predsednik NSKS Nanti Olip ■ predstavniki drugih manjšin in sicer Branko Lenart od društva člen 7 iz avstrijske štajerske ■ iz Trsta predsednik Slovenske kulturne gospodarske zveze gospod Klavdij Palčič in gospod Dušan Udovič ■ predstavniki koroške nemškogovoreče civilne družbe, ddr. Jaklitsch od društva Tre popoli ter gospoda mag. Bernhard Wenger od DS Koroška 1995

v letu tolerance, predstavnik liberalnega foruma gospod Vratchko ■ predsednik mlade socialdemokracije Heimo Luggler ■ državnozborska poslanka Terezija Stoisic je poslala opravičilo, da prisostvuje volitvam v Palestini kot opazovalka Sveta Evrope ■ državnozborska poslanka ÖVP Ridi Steibl se je opravičila, da ji politične razmere na Štajerskem ne dovoljujejo, da bi se udeležila občnega zbora ■ dr. Günther Hödl se je tudi opravičil ■ vrsto županov: dr. Peter Haderlapp iz Železne Kaple, hkrati delegat in podžupan Engelbert Ojster, ki je pravtako delagat ■ župan iz Hodiš gospod Samonig, župan iz Ziljske Bistrice gospod Wiesflecker, župan iz Globasnice Albert Sadjak, iz Kotmare vasi Götzhaber.

IZID VOLITEV

ZA PREDSEDNIKA

Delegatov
na občnem zboru: 173
Oddanih glasov: 166
Veljavnih glasov: 159
DA za dr. Šturma: 149
NE za dr. Šturma: 10
Neveljavnih glasov: 7

ZA ODBORE

Oddanih glasov: 168
Izvršni odbor:
DA 156, NE 3, neveljavnih 9
Upravni odbor:
DA 163, NE 2, neveljavni 3
Nadzorni odbor:
DA 163, NE 3, neveljavna 2

17. TISCHLERJEVA NAGRADA

Letos Zvezi slovenskih izseljencev

Sedemnajsto Tischlerjevo nagrado sta Narodni svet koroških Slovencev in Krščanska kulturna zveza v torek, 23. januarja, podelila Zvezi slovenskih izseljencev. Podelitev je bila v Slomškovem domu. Za Zvezo izseljencev je nagrado iz rok predsednikov Olipa (NSKS) in Zerzerja (KKZ) prevzel njen predsednik Jože Partl. Svečanost je olepšal, (zapel je tudi partizansko »Na oknu glej obrazek bled«), šmihelski mešani zbor »Gorotan« pod vodstvom Alberta Krajgerja.

Slavnostni govornik na podelitvi je bil ravnatelj Slovenske gimnazije dr. Reginald Vospèrnik, ki je kot otrok moral v pregnanstvo. Dejal je, da je dr. Tischler vseskozi bil na strani izseljencev. Najsi je to bilo aprila 1942, pozneje v taboriščih ali pa 18. julija 1945 na beljaški železniški postaji, ko je Koroška družno z angleško zasedbeno silo hotela poslati izstradane izseljence – 400 jih je bilo, med njimi domala 200 otrok – z vlakom spet »domov v rajh«. Nagrado za ohranjanje tega spomina na nacistično nasilje, tako govornik, sprejema organizacija, ki se zdaj že 50 let uspešno trudi, da spomin na mrzlo triletno nemško noč ne bi zamrl. Člani Zveze slovenskih izseljencev imajo v tem združenju zagovornika svojih interesov in organizatorja družabnih spominskih srečanj. Centrala nudi vsem članom pravne nasvete zlasti v zvezi z izkaznicami in prednostmi, ki jih te izkaznice nudijo lastniku.

Vospèrnik je dejal, da spomin ne more biti samemu na-

Z leve: govornik R. Vospèrnik, Nanti Olip, Marko Wieser, Jože Partl (predsednik ZSI), Hanzi Ogris in Janko Zerzer

men. Prvo in glavno naročilo izseljencev je, da slovenska beseda v družinah ne zamre. Kot drugo je potrebna neomajna vera v »moč našega izvora, kajpada brez prezirljivih pogledov na soseda in njegovo kulturo, potrebna je trdna volja do kulturnega ustvarjanja in tudi do političnega oblikovanja naše dežele«. Potrebna je nepremagljiva sla po čimboljši izobrazbi, potrebna je zdrava samozavest brez bledikaste multikulturalnosti, ampak koroški Slovenci smo vsi multikulturalni in zdravo odprti sosedi in Evropi. Govornik je dejal, da morajo koroški Slovenci razviti še boljši senzorijski krivic izgnanstva in se samozavestno spomniti tudi krivic, ki so jih drugi doživeli. Omenil je dejstvo, da se mesto

Celovec ni odzvalo pobudi ZSI, da bi postavilo žrtvam nacizma na Koroškem v glavnem mestu spomenik ali vsaj spominsko ploščo, kjer bi bilo prostora za vse žrtve nacističnega nasilja, od izseljencev in Judov do partizanov in žrtev ljubeljskega taborišča. Naglasil je, da je druga avstrijska republika zrasla kot antiteza k fašizmu, in da NSKS ter ZSO, v slednji je Zveza izseljencev včlanjena, temeljita na istih nespornih temeljih polpretekle zgodovine.

Predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl je dejal, da je nagrada odklikovanje vsem, ki so trpeli v kacetih, selskim žrtvam in junaškim partizanom, ki so se v okviru NOB borili za svobodo. Spomnil je na že zdavnaj umrle člane

ZSI, ki so prej živeli v čisto drugih okoliščinah in je bil zanje izgon nekaj neznanostno hudega, vožnja v živinskih vagonih pa ponižanje in izenačenje z živino. V taboriščih »smo bili oropani vsega človeškega dojojanstva«. A to medsebojne povezanosti ni omajalo. Partl je omenil številne molitve v taboriščih za poraz nacizma, za zmago zaveznikov in za slovensko partizansko vojsko. Spomnil je na pesem »Hej Slovani«, ki jo je Miklavžev oče Janko Ogris zaorgljal v cerkvi. Vse to, pa tudi obisk dr. Tischlerja v taborišču, je izseljencem krepilo zavest in upanje, da bi preživeli. Spodbujala jih je novica, da ruski vojaki že oblegajo Berlin, »in srečni smo bili, ko smo zvedeli, da slovenska

partizanska vojska že osvobaja ozemlja, kjer živijo Slovenci«. Partl pa je naglasil tudi razočaranje, ko jih domovina ni hotela sprejeti, čeprav so izseljenci prispevali svoj delež k uničenju nacifašizma ter za ponovno vzpostavitev Avstrije.

Predsednik izseljencev je posebej omenil skrb organizacije, da ti dogodki ne bi šli v pozabo in ugotovil, da je na Koroškem miselnost nacizma preživela vojno, kar dokazujejo besede politikov, ki so se hvalili s članstvom v »Hitlerjugend« ali da so pristni Korošci, ker ne znajo slovensko. Sem sodijo srečanja na Vrhu ter spomin na slavno preteklost, »ko so menda opravljali svojo dolžnost«. Koroška stvarnost je tudi to, da v Celovcu ni prostora za spomenik izseljencem, čeprav ni naperjen proti nikomur. Partl je obljubil, da hoče Zveza slovenskih izseljencev prispevati svoj delež k medsebojnemu prijateljstvu in sodelovanju v slovenskih vrstah.

NB: Podelitev Tischlerjeve nagrade Zvezi slovenskih izseljencev bi bila tudi primerna priložnost, da bi se spomnili zaslug dr. Francija Zwittera za vrnitev izseljencev. Zwitter je namreč pripeljal domov skupino izseljencev, ki se je vračala preko Beograda. V torek te osebe in njenih zaslug za izseljence nihče ni omenil, ustvarjala se je enodimenzionalna legenda o naši polpretekli zgodovini, kar pa nikomur ne koristi. Ostal je bridek priokus, da je spomin bil samemu sebi namen.

Franc Wakounig

STUDIOBÜHNE BELJAK

Leni Riefenstahl

V sodelovanju s skupino Helga David na Dunaju je nastala izredno zanimiva gledališka produkcija v obliki scenskega branja iz zgodnjih spominov paradne žene 3. rajha, Leni Riefenstahl. To ne navadno in duhovno močno žensko, ki še danes živi 93-letna v Nemčiji, sta oboževala Hitler in njegov propagandni minister Goebbels. Leni Riefenstahl se je učila balet in postala znamenita plesalka. V tretjem rajhu je delala kot filmska igralka, režiserka in snemalka. Navduševala pa se je za nacionalsocializem in za Hitlerja, bila je njegova zvesta vazalka. Firer ji je dal tudi naročilo, da snema bombastične rajhovske strankine kongrese, olimpijske igre in še mnogo več. Riefenstahlova piše v svojih spominih, da je njo zanimala samo lepota, inkluzivno telesni kult ter estetika »moči iz radosti«. Igralka Christine Brandner je prepričljivo prikazala samozavestno, kreativno, športno, duhovno močno in navdušeno žensko, ki pa ni brez do-

ločene mere prostodušnosti. Njen življenjski svet je film. Kot uspešna umetnica se giblje v družbeni napetosti med umetnostjo, konfliktom politične komponente njene umetnosti in tedanjo nacistično oblastjo. Scene so napete, polne navdušenja, katerega izža-

reva junakinja Leni Riefenstahl, figure, kakršna sta Hitler in Goebbels, se izkažejo kot slabiči in smešne karikature oblasti.

Predstavo si lahko ogledate še vsak dan do 3. februarja v Beljaku.

m. š.

Christine Brandner v vlogi Leni Riefenstahl

ZELENI

Za spremembo radijskega zakona

V samostojnem zakonskem predlogu Zeleni predlagajo spremembo radijskega zakona iz leta 1974. Zeleni zahtevajo naslednje: razširitev programskih nalog ORF, več informacij o manjšinah za večinski narod in razširitev oddaj v jezikih narodnostnih skupnosti. Predlog Zelenih predvideva tudi zastopstvo manjšin v gremijih ORF-a, to se pravi v kuratoriju in v zastopstvu poslušalcev in gledalcev. Manjšinska govornica in poslanka Terezija Stoitsits utemeljuje zakonski predlog tako, da so znanstveniki dokazali, da je za ohranitev jezika pomembna uporaba jezika v javnosti. Jezik, ki zgublja javnostno funkcijo, postaja posebni jezik, kaj kmalu pa jezik »posebnežev«. Javnost ima odgovornost, da prepreči tak razvoj in da poskrbi v zadostni meri za jezikovno ponudbo na

področju medijev. ORF producira sedaj 415 minut slovenskih in 292 minut hrvaških oddaj na teden in vsako nedeljo polurno televizijsko oddajo za obe manjšini. Madžari na Gradiščanskem imajo tedensko polurno radijsko oddajo in štirikrat na leto polurno televizijsko oddajo. Čehi, Slovaki in Romi še nimajo oddajnega časa na sporedih ORF-a.

DVOJEZIČNA ZVEZNA TRGOVSKA AKADEMIJA

Vpis v 1. letnik
do 24. februarja 1996!
Prijavne formularje
dobite na ravnateljstvu
TAK, Prof.-Janežič-Platz 1.

Sprejemni izpit
bo 4. julija 1996.

Veselite nad uspešno igro je žarelo z obrazov vseh igralcev

OTROCI IN GLEDALIŠČE

Premiera v Šmarjeti

»Porod« gledališke premiere »Marjetica in zmaj« (Jana Milčinski) ni bil lahek, to so povedali vsi sodelujoči. Vendar je že samo dejstvo, da so šmarješki otroci spravili na oder igrice, pohvale vredno, saj budi upanje, da se bo v kraju, kjer je kulturno delovanje bolj ali manj spalo (z redkimi izjemami), le-to razmahnilo in poživilo.

Od nastopajočih menda samo eden od otrok obvlada slovenščino, smo izvedeli. Torej je taka uprizoritev tudi neprecenljiva jezikovna šola za sodelujoče. Še bolj pomembno in vredno poudarka pa je, da so sodelovali tudi prizadeti otroci in ta integracija je popolnoma uspela!

Režiserka Alenka Bolevrabec je požrtvovalno hodila na vaje v Šmarjeto in privedla

skupino do uspeha. (Začeli so sicer že lani poleti v Fiesi, a za dobro stvar je treba časa!) Prikupno sceno, kostume in koreografijo je ustvarila Gordana Schmidt, glasba je delo Saša Vrabčiča, zmajeve glave je naredila Marina Bačar, organizacijo sta imeli na skrbi Margret in Martina Svetina, lektorsko delo pa je opravila Marija Pene.

Igrali so: prikupna Marjetica je bila Maria Ibounig, njena mama Sonja Ogris, zmajček s štirimi glavami so bili Sonja Svetina, Petra Korenjak, Andrea Woschitz in Christian Ibounig, junaški Gregor, ki je rešil Marjetico, je bil Toni Ibounig, grlica pa Maria Svetina. Naj poudarim simpatično igro vseh štirih zmajčkovih glav, pohvala pa gre vsem za njihov trud.

S. W.

RENNERJEV INSTITUT

Predstavitev knjige

Za 85. rojstni dan bivšega avstrijskega kanclerja in reformatorja dr. Bruna Kreiskega je v ponedeljek zvečer predstavil novo knjigo njegov dolgoletni osebni sodelavec dr. Wolfgang Petritsch, po rodu Korošec, z naslovom: Bruno Kreisky – gegen die Zeit.

Predsednik koroških socialdemokratov dr. Michael Ausserwinkler je v svojem govoru podčrtal zavzetost, odprtost in zanimanje Kreiskega za človeka. Tako ga je on doživel kot študent medicine.

Avtor knjige dr. Petritsch je nakazal različne faze in viške v življenju Kreiskega. Kot rdeča nit se vije skozi vso njegovo politiko borba proti brezposelnosti kot odločilna naloga. Kot sin bogatih staršev je imel vedno dosti jesti. Socialne stiske v svoji mladosti ni pretrpel. V ospredju njegove politike je stal človek, duhovni, gospodarski socialni in kulturni razvoj celotne družbe. Politiko je pojmoval kot proces spreminjanja, reforme in modernizacije. Neprestano je nasprotoval tipičnemu avstrijskemu mišljen-

ju: Da kann man nichts machen in iskal konkretne rešitve in odgovore na odprta in nerešena vprašanja. Bil je protisloven, realist, polno upanja in vizij.

Dr. Petritsch je odkrito povedal v zvezi z zakonom o dvojezičnih napisih, da je nepričakovano in protizakonit odpor s strani nemškonskonalnih sil in napadi na njegovo osebo, Kreiskega hudo prizadel.

Zanimivo knjigo lahko kupite v vseh knjigarnah. m. š.

Avtor knjige dr. Wolfgang Petritsch z dr. Michaelom Ausserwinklerjem

KPD ŠMIHEL – OBČINA BISTRICA

Čista voda je veliko bogastvo

Pretekli četrtek je dr. Wolfgang Hafner z oddelka za varstvo okolja pri deželni vladi na informativnem večeru predaval o problematiki talne in pitne vode v podjurskem polju.

Talna voda

Po njegovi oceni ima Podjursko polje ogromne rezerve talne vode, ki sega do 140 metrov pod zemeljsko površino in tvori neke vrste podtalno jezero. Poleg talne vode iz padavin, ki ponikajo počasi v zemljo, veliko prispeva gorski masiv Pece s površinsko vodo (kraška voda), ki priteče v dolino kot zaenkrat še zelo čista pitna voda.

Onesnaževanje vode

Dr. Hafner je v predavanju tudi navedel različne stopnje onesnaževanja talne in pitne vode na osnovi merjenj (v Podjurskem polju je 14 merilnih mest). Med škodljivimi substancami, ki se nabirajo na dnu podtalnega jezera, je največ nitrata, bora in atracina. Onesnaževalci pa so v glavnem kmetje (umetna gnojila), gospodinjstva (neočiščene odplake) in industrija. Na nobenih mestih, kjer so kontrolirali vodo, pa niso ugotovili presežka dopustljivih mejnih vrednot. V Priblji vasi je npr. obremenitev vode z

»Predavatelj dr. Wolfgang Hafner in vodja razstave mag. Wirnsberger

nitratom zelo visoka, onesnaževalci pa so kmetje in gospodinjstva. Najčistejša je voda, ki priteče s Pece.

Za zaščito talne vode skrbi zakon o vodnem pravu, ki zahteva, da naj ima talna voda kvaliteto pitne vode. V naslednjih letih nameravajo dežela in občine izgraditi kanalizacijo zmanjšati obremenitve vode s škodljivimi snovmi. Dr. Hafner je apeliral na odgovornost prebivalcev za skrbstvo čiste in pitne vode ter odsvetoval neočiščene odplake.

V zanimivi diskusiji je podžupan bistriške občine Andrej

Wakounig zagovarjal sistem decentralnih kanalizacij. Kmet Marko Trampusch pa je opozoril na ukrepe v ekologizaciji kmetijstva (sredstva so zagotovljena) za zmanjšanje onesnaževanja talne vode. Razširitev turistične ponudbe na Peci pa bi lahko imelo za posledico poslabšanje kvalitete pitne vode.

Mag. Wirnsberger je s Štajerske pripeljal zanimivo in poučno razstavo »Človek in voda – čudež življenja«. Razstavo so pripravili v podeželskem izobraževalnem inštitutu.

Mirko Štukelj

SPD RADIŠE

Ples, razstava in koncert

V soboto, 13. prosinca, je SPD »Radiše« vabilo na 20. Radiški ples. Društveniki so pripravili bogat srečolov, pa tudi za jedčo in pijačo je bilo dobro poskrbljeno. Dvorana v kulturnem domu se je kar hitro napolnila. Za enkratno zabavo je skrbel ansambel Stopar iz Slovenije. V teku večera pa so zapeli tudi še pevci, katerim so se pridružili tudi člani ansambla. Tako so ljudje plesali in prepevali celo tja do jutranjih ur.

Teden navrh pa je društvo vabilo na otvoritev razstave domačinke mag. Marianne Peham ter na koncert kvarteta bratov Smrtnik.

Na začetku je mešani pevski zbor zapel nekaj pesmi, nato pa je predsednik Tomi Ogris predstavil umetnico Marianne Peham, ki je doma iz Ybbsa ob Donavi in sedaj poučuje likovno vzgojo v Celovcu. Potreba po miru v naravi je privedla mag. Marianne Peham na Radiše, kjer si ureja razpadajočo Tomanovo domačijo tako, da je v njej mogoče stanovati. Umetnica se s posebno ljubeznijo posveča tekstilnemu oblikovanju. V teku časa pa je našla tudi pot do plastičnega oblikovanja ter kiparstva. Razstavljeni dela dajejo celovit vpogled v umetnost njenega likovnega ustvarjanja.

Po otvoritvi razstave je sledil koncert kvarteta bratov Smrtnik. Ti bratje, ki prihajajo iz Kort, prepevajo že od mladih let naprej. V ljudski šoli so peli v otroškem zboru Valentina Polanška, ki je fante vedno spet nagovarjal, da naj pojo. Na petje pa tudi v gimnazijskih in študijskih letih niso pozabili. Tako sedaj že deset let nastopajo v sestavi kvarteta. Na prireditvi so občinstvo razveselili z narodnimi, umetnimi, ljubezenskimi in s pesmimi drugih narodov. Vmes pa so povedali tudi še katero šalo. Tako se je tudi ta večer izkazal za mnogoštevilne obiskovalce kot nepozaben.

B. P.

Umetnica mag. Marianne Peham

KRANJ, 9.-18.2.1996, 3. RAZSTAVA

»Narava - divjad - lovstvo«

Slovenija je ena od tistih držav srednje Evrope, ki se lahko ponaša s prejšnjo populacijo volkov in medvedov

Po petnajstih letih in prvič v samostojni državi bo Lovska zveza Slovenije med 9. - 18. februarjem 1996 pod pokroviteljstvom Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi C.I.C., Združenja lovskih zvez Evropske skupnosti (FACE) in mestne občine Kranj priredila na razstavišču Gorenjskega sejma v Kranju 3. slovensko razstavo »Narava - divjad - lovstvo«. Razstavni projekt bo zasnovan na treh stebrih: v strokovnem delu bo razstavljeno področje trofej, likovne ustvarjalnosti, vzgoje, izobraževanja, naravovarstva. V nekomercialnem delu bo na 64 m² vzorčna razstava za predstavitev Slovenije na svetovni razstavi »Natur Expo '96« v Budimpešti, tretji del razstave pa je namenjen poslovno-informativno-prodajnemu področju opreme in sredstev za lovce. Prav tako del razstave bo

izvajanje lova in zaščitna sredstva ter lovski turizem, ki v Sloveniji dobiva vse večji pomen.

Predstavnik Lovske zveze Slovenije Branko Galjot in Veljko Varičak sta poudarila, da Slovenija odklanja klasičen odnos do trofeje kot instrumenta tekmovanja, ampak jo pojmuje kot prikaz divjadi v določeni regiji in biotopu.

Blancovo odličje

Prikazala sta razvoj sodelovanja med lovske zvezami sosednjih regij Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske krajine, ki sega nazaj v petdeseta leta. Sad tega sodelovanja je najstarejši prekomejni evropski gojitveni projekt, to je gojitvena skupnost za gamse v Karavankah. Letos bo ta skupnost dobila najvišjo nagrado mednarodne lovske zveze C.I.C., to je Blancovo odličje.

Ovira embargo

Zastopnika Lovske zveze Slovenije in predstavnik Gorenjskega sejma ravnatelj Ekar so posebej opozorili na to, da embargo Združenih narodov za uvoz orožja (sem sodijo tudi lovske puške) na območje nekdanje Jugoslavije zelo ovira uvoz lovske in tekmovalne puške ter lovske pripomočkov. Posebej so v tej zvezi omenili Avstrijo, ki se najstrože drži predpisov embarga in s tem ovira svojo puškarsko industrijo, to je boroveljske puškarje, ki že čutijo to trdo stališče. Na razstavi v Kranju se bodo mogli predstaviti samo z improvizacijo. Drugače pa ravnatelj Nemčija, ki svoji lovski industriji izdaja posebna dovoljenja za izvoz na nekdanje jugoslovansko tržišče. V Kranju pa se kljub temu nadejajo, da bo Avstrija odprla svoje meje za izvoz lovske pripomočkov v Slovenijo. *Franc Wakounig*

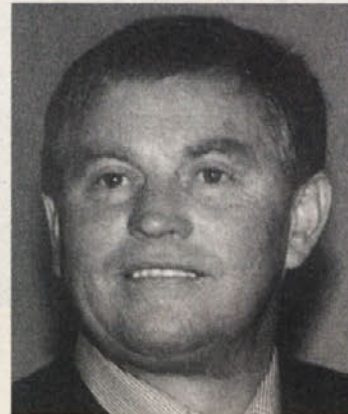
ZBORNIČNI SVETNIK JANKO ZWITTER

Država naj konjerejcev ne pusti na cedilu

Na svojem zborovanju v soboto, 20. januarja v Lendorfu pri Špitu, so koroški konjerejci soglasno zahtevali, da morata država in dežela po privatizaciji žrebčarne v zgornjeavstrijskim Stadlpauri rejcem celakov (plemenskih žrebet) priskočiti na pomoč. Zahtevo je predložil predsednik koroških konjerejcev, zbornični svetnik SJK Janko Zwitter.

Žrtev splošnih varčevalnih ukrepov bo oz. je postala tudi centralna državna žrebčarna (zavod za vzrejo celakov) v Stadlpauri, ki je skrbela za primerno vzrejo domačih konjskih ras kot so to noriki, haflingerji in toplokrvniki, obenem pa je oskrbovala konjerejce s celaki. Samo na Koroškem je 56 državnih celakov omenjenih ras skrbelo za izbran plemenski naraščaj. Sedaj bi država to dragoceno biološko rezervo rada s profitom prodala kmetom. Zveza koroških konjerejcev pa zahteva, da ji Stadlpaura prepusti celake za simbolično ceno 1 šilinga za konja. »Mi jih bomo potem razdelili med kmete« pravi Zwitter, ki posebej opozarja na dejstvo, da so noriki, haflingerji in domači toplokrvniki del kulturne dediščine te pokrajine in jih je že zagadatelj treba ohraniti in gojiti. Pri tem pa opozarja na dodatne denarne težave.

Vzdrževanje plemenskega celaka stane kmeta najmanj 50.000 šilingov letno. To vsoto zahtevajo kmetje oz. rejne zadruge na Zilji, v Trgu, Winklenu v melski dolini, Döbriachu in v Eisentratten/Gmündu od države in dežele kot odškodnino za prevzem plemenskih celakov v oskrbo. Država oz. dežela pa sta pripravljena plačati le 25.000 šil. na celaka in leto, čeprav si z ukinit-

Janko Zwitter

vijo žrebčarne v Stadlpauri letno prihranita 22 milijonov šilingov. To vsoto da je treba alikvotno razdeliti na dežele, zahteva Zwitter, ki ogorčen opozarja tudi na velike denarje, ki letno gredo v vzdrževanje kobilarne lipicancev v Pibru na Štajerskem, »mi pa naj bi breme ohranitve domačih ogroženih konjskih ras nosili sami«.

Vsota, ki jo koroški konjerejci za rejo plemenskih celakov zahtevajo od države oz. dežele, itak ni v nobenem sorazmerju z vsotami, ki jih je javna roka izdala oz. jih izdaja v Stadlpauri in Pibru. Po Zwitterovih izračunih bi za rejo celakov na Koroškem letno morala prispevati le nekaj milijonov.

Konjerejci upravičeno opozarjajo na podpore, ki jih EU oz. Bruselj plačuje za gojenje in ohranjanje ogroženih živalskih pasem. Tudi noriki sodijo mednje.

Zwitter je optimističen, da bo konjerejci uspeli. 6. februarja se bo skupaj z ostalimi deželni predsedniki konjerejcev pogovarjal z ministrom za kmetijstvo Moltererjem o navedenih odprtih vprašanjih.

Franc Wakounig

GIMNAZIJSKI PLES 1996

Bila je to čudovita plesna noč!

Letošnji maturantje slovenske gimnazije so prejšnji petek, 19. januarja, vabili na svoj gimnazijski ples v prostorih Doma sindikatov. Potrdil je svoj sloves kot eden najbolj obiskanih in najboljših plesov v Celovcu. Začetek je bil svečan: maturant-

ke in maturantje so pod vodstvom plesnega maestra Gregeja Krištofa naštudirali in dobro podali izrazno polonezo. Plesalci so v tradicionalni opravi, fantje v črnem, dekleta v belih oblačilih, malce spominjali na birmance, a kakor birma je tudi

maturantski ples neodtujljiv del tiste mladosti, ki z maturo doživi eno od odločilnih cezur.

Prihodnji absolventi slovenske gimnazije so se svojim roditeljem in šolskemu zavodu, predvsem pa razrednikom Jožetu Wakounigu in Martinu Urbajsu, zahvalili za skrb in za izobraževanje in nato povabili svoje starše na prvi rej. Takoj zatem pa se je ljudi kar trlo in mašilo na plesišču, glasba je v vsakem oziru bila po meri in okusu plesalcev, oba ansambla: »Carinthia Combo« z Markom Krištofom in Ali Gaggl kot pevko ter narodnozabavna »Vesna« iz Slovenije, na koncu pa še diskoteka, so poskrbeli, da pete niso preveč srbele. Vmes pa so na dražbi prodali sliko in ocenjevali košaro, polno sladkarij in podobnih kaloričnih bombic. Pri tem so marljivo sodelovali številni častni gostje, med njimi državnozbornski poslanec Dieter Antoni, podpred-

Polnočni transvesticijski šov je navdušil staro in mlado

sednica ZSO Sonja Wakounig, predsednik NSKS Nanti Olip, vodja manjšinskega šolskega odelka Tomaž Ogris, nadzornik dr. Teodor Domej, ravnatelj gimnazije in dvojezične trgovske akademije dr. Reginald Vospernik, ki je kot vodja zavoda vse prisrčno pozdravil, in mag. Maja Ambrusch-Hoja, celovški župan Guggenberger, generalni konzul Slovenije Jože Jeraj in drugi.

Fantazijo, korajžo in dobršno mero umetniške nekonvencionalnosti so maturantje pokazali s polnočnim vložkom: transvestistični »šov« jim je tako dobro uspelo, da so ga na željo navdušene publike morali ponoviti.

Maturantkam in maturantom pa želimo, da bi tudi maturo tako dobro opravili, kot so izvedli svoj ples. Čestitamo!

Franc Wakounig

Maturantje so zanosom zaplesali klasično polonezo

Glede na ustanovitveno leto 1960 spada slovenjegraška srednja šola še vedno med razmeroma mlade v Sloveniji, res pa je tudi, da se je v tej sicer kratki zgodovini v svojem ožjem okolju in v širšem šolskem prostoru izredno močno uveljavila. Danes z več kot 1600 redno vpisanimi dijaki v tri triletne programe (=šole, trgovska, gostinska in lesarska), dva štiriletna (ekonomska in zdravstvena šola) ter enega petletnega (podjetniško poslovanje) spada med največje slovenske srednješolske izobraževalne ustanove. Začetki v letu 1960 (z ekonomsko šolo) so bili seveda zelo skromni – ni bilo pravih prostorov, učitelji pa so se nekako po skrajni sili nabirali hkrati z razvojem šole. Ta je bil močan in hiter zlasti po letu 1970, ko je

na ravnini nad mestom pričela nastajati nova šolska stavba, dograjena 1975. Nekaj predzgodovine je šola vendarle imela v splošnonadaljevalni trgovski šoli med obema svetovnima vojnima in v obrtni šoli raznih strok po osvoboditvi, če zdaj povsem spregledamo prve oblike poklicnega izobraževanja že sredi prejšnjega stoletja v Slovenj Gradcu kot tedanjem avstrijskem okrajnoglavarstvom mestu, vendar prave opore za takšen razmah tu še ne moremo iskati. Ta je seveda v silovitem naraščanju izobraževalnih potreb, ki so že takšne, da je po njih srednja šola tudi pri nas dejansko postala obvezna, kar se zlasti odraža v težnji, naj si mladi pridobijo vsaj poklicno izobrazbo oz. v čim večjem deležu tudi štiriletno splošno ali stroko-

35 LET SLOVENJEGRAŠKE SREDNJE ŠOLE

VIII. zbornik za jubilej

vno izobrazbo v gimnazijah in tehničnih šolah.

Šoli je vse doslej nekako uspelo, da je najpomembnejše okrogle jubileje zaznamovala s priložnostnimi zborniki, ki omogočajo zelo dober vpogled v njeno delo in rast. To v celoti in zaradi zares kakovostne aktualne vsebine ter naravnost zavidljive tehnične ravni velja tudi za 8. zbornik na 80 straneh, ki ima kot svoje rojstvo napisan december 1995. Prvi uvodnik je prispeval Janez Komljanec, župan mestne občine Slovenj Gradec in v njem na kratko ovrednotil njen velik pomen za Koroško in Slovenijo. Naslednjega sem napisal podpisani kot dvajsetletni delavec te šole predvsem z razvojnega zornega kota in nekoliko naravnane naprej v nastajajočo slovenjegraško gimnazijo, ki napoveduje prvi vpis jeseni 1996. Seveda je tako naravnani tudi vodilni članek ravnateljice mag. Silve Vaupotove, ki se osredotoča zlasti na podjetniški program (pri tem strokovno dobro sode-

lujejo s trgovsko akademijo v Velikovcu in z dvojezično trgovsko akademijo v Celovcu) in na lani vpeljano novo slovensko maturo (zunanjo ali državno za razliko od notranjega ali šolnega zaključnega izpita). V razdelku NOVO 1990–1995, to je v obdobju, ki mu je zbornik izrecno namenjen, profesorja Gabrijele Kotnik in Ivan Škodnik natančneje opišeta programa podjetniško poslovanje, ki vpisane izobražuje z dveletno nadgradnjo triletnega poklicnega programa po znanem avstrijskem obrazcu 3 + 2, ter sestavljeni triletni program mizar tapetnik.

Zgodovine slovenjegraškega šolstva se nekoliko loteva Jože Potočnik na osnovi dejstva, da je srednja šola pridobila stavbo nekdanje nemške oz. šulferajnske osnovne šole, poznejše meščanske šole, v kateri je po osvoboditvi delovala nižja gimnazija. V posebnem dodatku z naslovom Oživiljena ideja o gimnaziji J. Potočnik opisuje dosedanja prizadevanja za takš-

no šolo v tem starem slovenskem mestu. Povsem zares je šlo že v letih 1938–41, ko je pri takratni mestni občini že deloval prvi ustanovitveni odbor, ki ga je nazadnje prehitela nemška zasedba. Zelo dobrodošel je sestanek Danijela Tancerja o podrobnejšem poteku prve mature, ki jo je opravilo 32 dijakov ekonomske in zdravstvene šole, isti pisec pa nas seznanja še z obveznimi izbirnimi vsebinami kot posebnostjo pouka na slovenskih srednjih šolah. Danica Doler Švab pa prikazuje, koliko pedagoških delavcev si je že pridobilo katerega od treh nazivov za napredovanje v ugledu in plači. Videti je, da šola pri tem ravna dovolj spodbudno, saj v lepem deležu prevladuje srednja stopnja naziva učitelj svetovalec.

Kar lepo število dijakov te šole je uspešnih pri nadaljevanju izobraževanja na visokih šolah oz. na univerzi. Najdemo jih tudi med sedanjimi profesorji in na številnih delovnih mestih v družbenih ali lastnih podjetjih.

Franček Lasbaher

19 KRIŽANKA Sonja Wakounig									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
10								11	
12					13		14		
15				16		17			
18			19		20				21
22			23						24
		25							
26	27				28				
29				30			31	32	
33			34					35	
36						37			

VODORAVNO: 1. skalna stena pod Bleščečo, kjer je vsako leto pohod v spomin pobitim partizanom 10. popoln polom 11. predlog 12. smrdokavra, butej 13. likovni umetnik 15. televizijski zaslon 17. rdeča poljska cvetlica 18. nikalnica 19. izumitelj dinamita 22. televizija 23. starogrška boginja maščevanja 25. industrijski kraj v Zasavju 26. visok hrib 28. angl. »pomoč« 29. 60 minut 30. kraj pri Ljubljani 31. urejenost 33. južni sadež 35. osebni zaimek 36. sredstvo za ustavljanje krvavenja npr. pri britju 37. muslimanski verski predstojnik

NAVPIČNO 1. čas pred božičem 2. vrtna rastlina ostrega okusa 3. reka v Srbiji 5. am. izraz za »vse v redu« 7. preživnina 8. prav tak 9. očarljivost 14. beseda ali stavek, ki ga lahko beremo naprej in nazaj 16. Ibsnova drama 20. culica 21. vrsta cestišča, imenovana po McAdamu 24. krajše »nej« 25. živila, vse, kar jemo 26. pregib v blagu ali na koži 27. stara ploščinska mera 30. reka na Tirolskem 32. glavni števniki 34. kem. znak za zlato

Rešitev iz prejšnje številke
Vodoravno: 1. BRIŽINSKI SPO-MENIKI, 17. RAKETA, 18. ASKET, 19. KOZEL, 20. UBOJ, 21. BANKA, 23. STIK, 24. TANATOS, 26. RT, 27. ODPADEK, 30. ARA, 31. ORADA, 33. OKNO, 34. ACI, 35. LB, 36. IG, 37. NE, 38. PK, 39. IRH, 41. NAGRADA, 44. POLENTA, 46. KO, 47. ORIS, 48. OCEANIDA, 50. FIRN, 52. SALK, 53. KISLICA, 54. PISMO, 55. JAMAJKA, 56. CESTA, 57. PO, 58. ZAOSTALOST, 62. RV, 64. VETER, 67. ARGON, 68. OJE, 69. PRIZADETOST, 73. PISKER, 75. RUNO, 76. START, 77. DETE, 78. NG, 79. ETAPA, 81. PIRENEJI, 83. KANGLICA, 84. VOZEL.

Navpično: 1. BRUTALNOST, 2. RABBARBARA, 3. IKONA, 4. ŽEJA, 5. IT, 6. NABOR, 7. KAN, 8. ISKRA, 9. SKAT, 10. PE, 11. OTROK, 12. EKSPORT, 13. NOTA, 14. IZIDA, 15. KEKEC, 16. IL, 22. ASANACIJA, 25. TOGA, 28. DNINA, 29. KIMONO, 32. DE, 33. OKLIC, 36. IRSKA, 38. PONI, 40. HAFIST, 42. GILJOTINA, 43. DOKAZ, 44. PALAS, 45. EDA, 46. KRMARJENJE, 49. ESKORTA, 51. IST, 54. PESNITEV, 56. COOPER, 57. PERUT, 59. TAST, 60. ART, 61. LG, 63. VERGIL, 64. VPREK, 65. EZOP, 66. RA, 68. OK, 70. PS, 71. ETON, 72. OREL, 74. SENO, 77. DIA, 80. AK, 81. PC, 82. EZ.

SLOVENSKI VESTNIK

ŠPORT

ODBOJKA

Zvezna liga

Dobljani so po jasni zmagi v pokalni tekmi presenetljivo izgubili prvo play-off tekmo proti šestemu na lestvici, proti Gleisdorfu. Seveda je bilo razočaranje veliko, ker so si pač po uspešnem prvem delu prvenstva – Dobljani so zaključili na izvrstnem tretjem mestu – pričakovali seveda jasno zmago.

V tekmi minulo soboto pa Dobljani proti prvouvrščenemu moštvu iz Ennsa niso imeli šanse, kljub temu so se vzorno držali in proti jasnemu favoritu dobili en niz.

Tekmovanje žensk v koroški ligi

Preteklo soboto je ženska ekipa iz Doba tekmovala proti ekipi iz Wolfsberga. Tekma se je za

Dobljanke pričela dobro in zdelo se je, da bodo s svojo igro hitro opravile. Prva dva niza so dobile čisto jasno. V tretjem nizu pa je trener Mirko Rebula poslal na igrišče mlade, manj izkušene igralko.

S tem je nasprotnik zaigral bolje, izkoristil napake mladih Dobljank in si tretji niz pridobil. Zato je trener v četrtem nizu zopet menjal, pustil je igrati igralko, ki so igralko v prvih dveh nizih in te so tekmo odločile s 3:1 zase.

Kljub zmagi pa trener Mirko Rebula ni bil nič kaj zadovoljen z igro domačink, kajti niso igralko tako zbrano kot ponavadi. Vzrok temu pa je, da igralko v zadnjem času treninga ne jemljejo preveč resno.

M. T.

Koroška Slovenka v mladinski reprezentanci

Mira Trampusch, ki spremlja dogajanja v odbojki in o tem poroča tudi v našem listu, je prav tako sama navdušena odbojkarica in že nekaj let igra v Celovcu v koroški ligi pri AVC.

Te dni je od Avstrijske odbojarske zveze dobila vpoklic v avstrijsko mladinsko reprezentanco, ki bo imela svoj prvi trening od 9. do 11. 2. na turnirju na Predarlškem. V glavnem so to že priprave za evropsko prvenstvo, ki bo januarja 97. Mira Trampusch ima vse možnosti, da doseže ta visok športni cilj.

KOŠARKA

Poraz juniorjev in šolarjev

Daewoo – SAK (juniorji) 85:75

V torek so se juniorji pomerili z ekipo Daewoo. V gosteh so naši igralci pokazali na trenutke lepo in borbena igro, vendar je ekipa Daewoo vodila celo tekmo. Nekajkrat so se jim naši igralci približali, vendar jim je moči za preobrat žal zmanjkalo.

SAK (šolarji) – SUK Celovec 19:91

V sredo sta se srečali šolarski ekipi SAK in Sport Uniona Ce-

lovec. Mlado moštvo naših šolarjev (konkurenti so dve leti starejši od njih) je zaigralo borbena, visok poraz pa je rezultat že omenjen razlike v starosti in v višini. Čez sezono ali dve bo tak rezultat zagotovo redkost.

Pomembna zmaga mladincev

SAK (mlad.) – Bau Egger 78:51
Točkovali so: Tomaž Jager (31 točk), Stojan Vavti (17), Daniel Ramalan (14), Luka Korošec (12), Lukas Truppe (4)

Večna tekmeča sta prikazala lepo in dinamično igro, ki jo je diktiralo domače moštvo. Glede na prvo srečanje obeh moštev jeseni, kjer so SAK-ovci zmagali za eno točko, smo pričakovali izenačen boj, česar pa naši košarkarji niso dovolili. Že v začetku so odločno povedli in tekmo suvereno in z odličnim rezultatom odigrali v svojo korist. Videli smo zmago, lepo igro in nekaj kvalitetnih vložkov tudi za gledalce.

Peter S.

PRIREDITVE

ČETRTEK, 26. 1.

- DUNAJ, Hiša literature (Literaturhaus), 7. okraj, Zieglerg. 26 A
20.00 Branje ob razstavi – ob zaključku razstave del Gustava Januša bereta Drago Jančar in Žarko Petan. Razpravo o Sloveniji in o koncu vojne med državami, naslednicami Jugoslavije; vodi Christine von Khol

PETEK, 26. 1.

- ŠENTJANŽ, v k & k centru – Planinsko društvo
18.30 Odprtje razstave fotografij »Planine v sliki« ter »Svetloba gora«
GLOBASNICA, pri Juenni v Čepičah – SAK-center Pliberk
19.00 Predavanje o nevarnostih alkohola, nikotina in nezdrave prehrane (dr. Ivan Ramšak)

SOBOTA, 27. 1.

- TINJE, v Domu – Kmečka izobraževalna skupnost
9.00 Strokovni seminar »Kako gradimo poceni hleve za prašiče«
ŽVABEK, v farni dvorani – KPD »Drava«
19.00 Premiera: »O čarovnici, ki ni mogla biti zlobna«; nast. domača otroška skupina
HODIŠE, pri Svetiju v Plešerki (GH Allesch) – SPD »Zvezda«
20.00 Hodiški ples; zabavajo vas Koroški muzikantje
GLOBASNICA, v gostišču Juenna – Teniški klub Globasnica
20.00 Ples teniškega kluba; igra »Kärntnerland Express«
GLOBASNICA, pri Šoštarju – SAK
20.00 Ples Slovenskega atletskega kluba; igra Planinski sekstet, »comeback« (Marica in Izidor Stern)

NEDELJA, 28. 1.

- ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani – SPD »Zarja«
11.00 »Čarobni piskrč«, lutkovna igrlica. Gostujejo »Pikce« z Ziljske Bistrice
TINJE, v Domu – cerkveni list Nedelja
14.00 Maša, ki jo oblikujejo otroci in mladina
15.00 Praznik Nedelje ob 50-letnici izhajanja s kulturnim sporedom, nagovorom dr. J. Marketza in podelitvijo nagrad za križanko
ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu – SPD »Danica«
15.00 »Čarobni piskrč«, lutkovna igrlica. Gostujejo »Pikce« z Ziljske Bistrice
ŠENTRUPERT pri Velikovcu, v zavodu šolskih sester – PD »Lipa«
14.00 Ephraim Kishon: Poročni list, komedija. Gostuje gledališka skupina iz Sel
RADIŠE, v kulturnem domu – SPD »Radiše«
19.30 D. Radovič: »Kapitan Pipifax«, premiera. Nast. domača mladinska gledališka skupina; režija Marjan Bevk

ČETRTEK, 1. 2.

- ŠENTJANŽ, k & k center – SPZ
19.00 Predavanje o zdravju »Mena – zdravstveni in psihični problemi«; pred. dr. gyn. Silvija Velik. (Naslednji predavanje 22. 2. in 28. 3.)
CELOVEC, pri Joklnu, Badgasse 7 – KD Pri Joklnu
19.00 Predstavitel videofilmov »Narečje pod Vrtačo« ter »Barbara, Lucija, pomoj ...« (dr. Herta Laußegger)

SOBOTA, 3. 2.

- ŠENTJANŽ, v k & k centru – SPZ
14.30 Tečaj fotografiranja (zgradba slik, kamera, objektiv, portret)
VOGRČE, pri Florjanu
20.00 Kmečki ples s srečolovom; igra ans. »Podjuna«

NEDELJA, 4. 2.

- SVEČE, na pokopališču – Zveza koroških partizanov
11.00 Spominska svečanost za padle borce
KOTMARA VAS, v farni dvorani – SPD »Gorjanci«
14.30 Premiera: »Vilinček z lune«; nast. domača mladinska gledališka skupina

SREDA, 7. 2.

- CELOVEC, v ORF teatru, Sponheimerstr. 13 – SPZ, KKZ
19.00 Prešernova proslava; slavnostni govornik Jani Oswald, glasbeni spored Günter Lenart, Janez Gregorič in Andreja Wuzella-Močilnik

SOBOTA, 10. 2.

- ŠENTJANŽ, v k & k centru – SPZ
19.30 Matija Logar: »Dosje«, monodrama. Izvaja Ivo Ban.

NEDELJA, 11. 2.

- BOROVLJE, pri Cingelcu na Trati – SPD »Borovlje«
15.00 Pustna prireditve za otroke in odrasle, monogroteska po Franu Milčinskem »Butalci«; izvaja Marijan Hinteregger

ZVEZA SLOVENSKIH IZSELJENCEV

Izseljenci, pozor!

Bivše izseljence, ki doslej še niso napravili prošnje oziroma prijave na Sklad za žrtve nacizma (Nationalfonds der Republik Österreich für Opfer des Nationalsozialismus, A-1017 Wien, Parlament), opozarjamo, da to še vedno morejo narediti. Potrebne formularje ima Zveza slovenskih izseljencev v Celovcu, Tarviser StraÙe 16/1, kjer je ob ponedeljkih in četrtekih od 9. do 12. ure mogoče dobiti tudi pojasnila in nasvete za pravilno izpolnjevanje vprašalnikov. Svetujemo, da se teh možnosti poslužite do konca meseca januarja.

Zveza slovenskih izseljencev

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

Zveza koroških partizanov tudi letos vabi na tradicionalno spominsko svečanost na grobu narodnega heroja Matije Verdника-Tomaža in njegovih soborcev. Prireditve bo v nedeljo, 4. februarja 1996, s pričetkom ob 11. uri na pokopališču v Svečah.

Spored prireditve bo, kakor vsako leto, obsegal tudi nastop zbora, poleg tega bodo sodelovali recitatorji. Udeležencem pa bo spregovoril predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Marjan Sturm.

Vabimo vas, da se prireditve udeležite v čim večjem številu, da se bomo skupno poklonili spomenu padlih borcev, ki so se borili in darovali svoja življenja v boju proti fašizmu – za mir in svobodo, za medsebojno spoštovanje in enakopravno sožitje.

Na svidenje v Svečah!

Janez Wute-Luc, predsednik

Slovenski vestnik čestita:

gospe Janji Zenz – Stern iz Malenic pri Ledincih za 30. rojstni dan; gospe Agnes Krautzer z Reke pri Šentjakobu za 40. rojstni dan; gospe Mili Piskernik z Borovnice v Selah za rojstni dan; gospodu Primiju Klemenjaku z Bistrice v Rožu za rojstni dan; gospodu Francu Melcherju iz Rožeka za rojstni dan; gospe Neži Kleibner iz Šentjakoba za rojstni dan; gospe Johani Ulbink s Kota pri Šentjakobu za rojstni dan; gospe Rozki Kordež iz Nonče vasi za rojstni dan; gospe Neži Knor iz Ponikve za rojstni dan; gospe Mariji Linhard iz Libuč za osebnih jubilej; gospe Nani Mak–Špičjakovi iz Borovelj za rojstni dan; gospe Loniji Užnik iz Sel za rojstni dan; gospe Neži Neubersch iz Konovec za dvojni praznik; gospodu Toniju Marktlu iz Škocijana za rojstni dan; gospe Ljudmili Oščgan z Ločila za 93. rojstni dan za osebne praznike

članom društva upokojencev Podjuna: Neži Zunder iz Kojij, Pavli Hudl iz Goselne vasi, Mariji Rohrmeister iz Vinogradov, dr. Francu Vrbinu iz Srej ter Mariji Wicher iz Gorič; gospe Franciske Pucelj iz Celovca za 60. rojstni dan; gospe Neži Opetnik z Doba pri Pliberku za dvojni praznik; gospodu Ivanu Kelichu iz Sel za 19. rojstni dan; gospe Zali Sadošek – Mikijevi iz Lobnika za rojstni dan; gospodu Ceni ju Pavliču z Obirskega za dvojni praznik; gospe Neži Sprachowitz iz Lukovice za dvojni praznik; gospe Luciji Kassi iz Striholč za rojstni dan; gospe Mariji Pristovnik iz Podljubelja za 80. rojstni dan; gospe Mariji Jurič–Pahor iz Trsta za 40. rojstni dan; gospodu dr. Romanu Schellandru iz Borovelj za rojstni dan; gospodu Tomažu Ogrisu v Tucah za rojstni dan; gospodu Mirku Ogrisu ml. iz Drabunaž za rojstni dan.

POLITIČNO UPRAVNA AKADEMIJA

razpisuje seminar

»Retorika za mladino«

2. del: petek, 2. februar 1996 od 13. do 18. ure;
sobota, 3. februar od 9. do 17. ure

Kraj: dom v Tinjah

Referentka Tončka Godina iz Ljubljane

Stroški: 500 šil. za oba dela (bivanje in tečaj)

KATOLIŠKA MLADINA

prereja potovanje v Rim
od 18. do 23. februarja '96

Vodijo dekan Peter Sticker, Lidija Kapp, Gabi Amruš in Nadja Baumgartner.

Cena: (vožnja, polpenzion) 2600 šil.

Prijave do 2. 2., Katoliška mladina, Viktringer Ring 26,
9020 Celovec, tel. 0463/51 66 18.

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 25. 1.

- 18.10 Rož – Podjuna – Zilja.

Petek, 26. 1.

- 18.10 Kulturna obzorja.

Sobota, 27. 1.

- 18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.

Nedelja, 28. 1.

- 6.30 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (mag. Klaus Einspieler).

- 18.10 Dogodki in odmevi.

Ponedeljek, 29. 1.

- 18.10 Zveza slovenskih izseljencev: 50 let buditelj zavesti.

Torek, 30. 1.

- 18.10 Partnerski magazin.

Sreda, 31. 1.

- 18.10 Glasbena sreda.
21.04 W. A. Mozart: Sledovi Tourettejevega sindroma v njegovi glasbi. (Rok Klopčič)

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 28. 1.

- 13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 29. 1.

- 16.10 TV SLO 1

■ 50 let združuje in povezuje vse za časa nacizma nasilno pregnane. XVII. Tischlerjevega nagrada zvezi slovenskih izseljencev.

■ Od besed k dejanjem: V Pliberku živeči pripadniki narodnostne skupnosti uresničujejo željo po lastnem kulturnem domu.

■ Kar je bilo pred leti še povsem nenavadno, je danes v številnih farah samoumevno: ministrantska dela pri bogoslužjih na Koroškem opravlja čedalje več deklet.

■ Edvard Miler: Korak za korakom krepiti s sodelovanjem gledališko os Ljubljana–Celovec.

■ »Sneguljčica« na gostovanju lutk. Gled. Maribor bo za več sto otrok iz dvoj. otroških vrtcev in ljud. šol zaživel pravljčni svet.

■ V treh desetletjih povsem spremenjene okoliščine: Nuži Tolmajer tri desetletja tajnik krščanske kult. zveze

■ Lepena: vroče sanke, mrzel sneg in pristna domačnost.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser StraÙe 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig, Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser StraÙe 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

RAZSTAVA V VELENJU

Slovenija, odprta za umetnost

V velenjski galeriji so že tretjič odprli razstavo »Slovenija, odprta za umetnost«. Na tej razstavi sodelujejo mednarodni likovni ustvarjalci iz mnogih držav: iz Avstrije, Bosne in Hercegovine, Francije, Hrvaške, Italije, Madžarske, Makedonije, Nemčije, Nizozemske, Poljske, ZDA in seveda iz Slovenije – vseh skupaj 30 akademskih slikarjev in slikark, ki so ustvarjali na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino.

Naj povemo še to, da v tej likovni delavnici sodelujejo vsako leto tudi prvonaagrajenci iz vsakoletne likovne kolonije diplomantov Akademije za likovno umetnost, ki je sredi polletja v Velenju.

Voditelja in duhovna vodja celotnega projekta, pa tudi organizatorja, sta Klementina Golja in Klavdij Tutta. Razstavljena dela bodo iz Velenja preselili meseca marca v Mestni muzej Idrija (Galerija Idrija), aprila pa v Razstavni salon Duka v Vipavo.

Lojze Ojsteršek

SLOVENSKA GOSPODARSKA ZVEZA

Predstavitev koroško slovenskega gospodarstva in mešanih podjetij

POJASNILO

Pri predstavitvi Slovenske gospodarske zveze smo razdelili tudi tri liste z naslovi slovenskih firm na Koroškem. Ta imena firm so bila kopirana na papir SGZ.

Obrazložili smo, da smo povzeli te naslove iz Koroškega koledarja 1995, katerega izdaja Slovenska prosvetna zveza, tiska in založba Drava, to pa zaradi tega, ker so ti naslovi že več let objavljeni. Omenili smo, da ta imenik ni več docela aktualen, ker je to bilo natisnato konec leta 1994. Opozorili smo tudi na dejstvo, da ima SGZ lasten imenik firm, ki obsega približno 250 do 300 firm.

Podjetje DRAVA Trading, gospod. poslovođa S. Einspieler, želi sledeče pojasniti:

1. DRAVA Trading ni član SGZ.
2. DRAVA Trading ni mešano podjetje, temveč 100% avstrijsko.

Slov. gospodarska zveza

Pretekli teden je Slovenska gospodarska zveza v Celovcu predstavila številnim časnikarskim, radijskim in televizijskim novinarjem iz Slovenije in Koroške nekatere firme in bančne ustanove na južnem Koroškem.

Kako poživiti mešana podjetja?

Ob obisku mešane firme ELAN na Brnci je vodja te firme, domačin Wili Moschitz povedal, da zaposluje firma danes približno 400 delojemalcev. Podjetje velja danes za drugega največjega proizvajalca smučarskih desk na Koroškem. Poleg tega izdelujejo v ELANU tudi še alpske smuči. V letošnjem letu pričakujejo pol milijarde prometa. ELAN je sedaj edino mešano podjetje, ki zares uspešno posluje. Novinarji in novinarke so se nato popeljali v Vetrinj, kjer so si ogledali Mohorjevo tiskarno in bili gostje Mohorjeve družbe. Predstavniki in poslovodja dr. Anton Koren je predstavil Mohorjevo družbo in njene uspešne gospodarske dejavnosti doma in na tujem. Poleg tradicionalnega založniškega delovanja, tiskarne in knjigarne je Mohorjeva ude-

Novinarji na sedežu Zveze slovenskih zadrug

ležena pri raznih firmah. V bodočnosti si pričakuje Koren več angažmaja za dvojezično ozemlje tudi s strani Slovenije.

Predstavnika Zveze slovenskih zadrug, Miha Antonič in mag. Urban pa sta predstavila bančno in blagovno gospodarstvo (delovanje posojilnic, blagovnih zadrug in trgovskih firm). V razpravi je bilo izrečeno nekaj kritičnih pripomb glede mešanih firm, konkretno na IPH in na račun odgovornih pri Skladu za razvoj v matični Sloveniji. Novinarji so tudi imeli priložnost, da si ogledajo firmo IPH v Žitari vasi, katerega vodstvo je lani avgusta najavilo stečaj. Nekoč je ta firma zaposlovala nad 100 delojemalcev, pretežno slovenskogovoreče domačine. Po informaciji stečajnega upravitelja dr. Opetnika ni bilo do preteklega četrtka prav nobenega interesenta za to firmo. Rekel je, da bodo ta teden pričeli z razprodajo strojev. Nato pa bo sledilo še ostalo....

Radio Korotan

Mag. Marjan Pipp je gostom iz Slovenije predstavil radijsko družbo Korotan, ki ima po njegovi oceni dobre izgleda, da dobi oddajno licenco še v tem letu. Pri tej družbi so udeležene naslednje organizacije: ZSZ s 36 odstotki, Mohorjeva s 24%, KKZ in NSKS po 15 % in SGZ z 10 odstotki. Opozoril je na ekonomsko plat tega projekta, ki zahteva investicijska sredstva (za studio in infrastrukturo) v višini 5,5 milijona šilingov. Stroški za delovanje te družbe je preliminiral na 16 milijonov šilingov letno. Zahtevo po privatni radijski družbi je utemeljil tako, da ORF in Zvezna vlada nista pripravljena razširiti oddajni čas v slovenskih sporedih. V zvezi s sprejemanjem Slovenske televizije je napovedal privatno iniciativo, ki bo poskrbela za postavitve pretnovnikov. Pri tem pričakujejo finančno pomoč od Slovenije.

Mirko Štukelj

Rešitev nagradne križanke

VODORAVNO: 1. obrok 6. Va 9. Gosposvetsko polje 22. **Florijan Lipuš** 25. limonada 26. ud 27. sod 28. soldat 29. stavka 32. operativa 34. ek 35. keratitis 37. rman 38. želod 39. ne 41. SAK 43. Ne 44. narzoza 46. ala 48. IS 49. mir 50. FL 51. Matjaž 54. OZN 55. okis 57. vata 58. gramatika 60. njorka 62. št 64. skorja 66. Abel 67. Nora 69. arboretum 72. tara 73. UNO 74. urok 76. kandis 77. Feri 78. Izmir 82. lesk 84. Imola 86. NT 87. Bilčovs 91. Eda 92. oltar 93. Aton 94. šk 96. brenkati 98. vnos 99. vliv 100. in 101. kto 103. neon 104. atentat 106. as 108. IV 109. planet 111. heptagon 113. kri 115. Drava 116. Teo 117. Aljaž 120. amore 121. peron 123. lok 125. meteor 128. pn 129. Co 131. Kostanje 134. bojazen 135. tnalno 138. kal 139. Broda 141. bor 143. **Janko Messner** 145. Ukve 146. hči 147. ost 148. pevka 149. ave 150. rama 152. Sele 154. uni 155. ton 156. Onan 157. kolar 158. arkada 161. Obirčan 164. KP 165. pesjan 166. run 167. iperit 169. animatorica 173. ol 174. SA 175. kij 176. Tibet 177. srk 178. ljubav 179. griva 182. Anita 184. rh 185. mat 186. sanjavost 188. hokej 191. go 192. ko 193. kamerad 195. erato 196. zona 197. Praga

200. gore 201. opilki 203. luteran 206. AŽ 207. ostrivec 208. kača 209. dr 210. sold NAVPIČNO: 1. ofset 2. blok 3. rod 4. or 5. kis 6. **Valentin Oman** 7. Andrej Kokot 8. Witt 9. **Gustav Januš** 10. oštir 11. pav 12. slama 13. VI 14. Emona 15. top 16. snežak 17. kare 18. odaliska 19. patos 20. Juanita 21. Ed 23. jok 24. Laa 30. askorbin 31. krznar 33. id 36. in 40. era 41. slabosti 42. kmalu 45. ozkost 47. lo 49. maj 50. **Fran Eller** 52. at 53. aar 56. Ist 57. Vraz 59. me 61. ord 62. Šteben 63. Turin 65. oris 68. akant 70. ef 71. **Milka Hartman** 73. ulov 75. RI 79. mentor 80. ido 81. ras 83. kava 85. lokvanj 88. Čatež 89. otep 90. vinta 95. kratko 96. bet 97. ro 98. vagon 102. opal 103. neomajen 105. tampon 107. sepsa 108. iron 110. ne 112. Neca 113. klobučarka 114. Ivkov 115. Drašče 117. Atenka 118. Lenka 119. JO 122. et 124. obrt 126. Ezav 127. basen 130. oljarna 132. Odesa 133. ebonit 136. Nevada 137. LS 138. kralj 140. RK 142. osir 144. Eros 146. hlapi 148. poni 151. Maas 153. Edita 154. ubit 155. tank 156. oprava 157. kelih 159. ruin 160. knjiga 161. oreh 162. čarte 163. Kajn 164. Kobarid 165. por 168. Ebro 170. mladič 171. tujek 172. kvota 177. samec 179. GT 180. vo-

zel 181. akord 183. Togo 185. mare 186. sapa 187. so 189. ena 190. Jana 193. kov 194. rok 197. pa 198. rž 199. as 200. GI 202. la 204. US 205. to

NAGRADE

1. nagrada: izlet s Slovenskim vestnikom prve dni oktobra 1996: **Štefka Vavti**, 9122 Podgrad, Škocijan
2. – 5. nagrada: knjižni dar SPZ: **Anita Koletnik**, Čirkovče 39, 9150 Pliberk; **Miha Traunik**, Malčape 22, 9133 Miklavčevo; **Marija Pradetto**, Waldmüllerg. 14, 9020 Celovec; **Johann Hanin**, Besnica 8, 9150 Pliberk.
6. – 15. nagrada: knjiga Janka Tišlerja in Jožeta Rovška »Mauthausen na Ljubeljju«: **Joško Boštjančič**, Bilnjovs 14, 9072 Bilčovs; **Elizabeta Laznik**, Kamniška 14, 61230 Domžale, SLO; **Janez Švajncer**, Prisojna 63, 62000 Maribor, SLO; **Fredo Kral**, 9143 Bistrica 28; **Martina Traunik**, Malčape 22, 9133 Miklavčevo; **Pavla Kelich**, Obirsko 151, 9135 Železna Kapla; **Dora Jelen**, Bistrica v Rožu; **Erich Oražec**, Sele-Borovnica 37, 9170 Borovlje; **Božo Hartmann**, 9122 Škocijan; **Janko Oitzl**, Lederersiedlung 47, 9586 Brnca.
Vsem nagrajencem čestitamo!

Pismo bralca

ODLOČITEV O NAGRADI

V zvezi s poročilom v številki tri Slovenskega vestnika o »odločitvi« Zveze slovenskih izseljencev, da sprejme Tischlerjevo grado, čutim potrebo, da resnici na ljubo dodam kratko pojasnilo. To posebej zaradi tega, da ne bi nastal napačen vtis, da je bila na seji sprejeta soglasna odločitev o sprejemu nagrade. Vprašanje podelitve Tischlerjeve nagrade je v Zvezi slovenskih izseljencev sprožilo zelo živahno in vsebinsko globoko razpravo; o tem govori že dejstvo, da je odbor na svoji seji samo o tej točki dnevnega reda razpravljal več kot eno uro. Pri tem je velika večina odbornikov izrazila resne pomisleke z ozirom na to, da je bila lani ta nagrada podeljena osebi, ki spada v krog tistih sil, ki so se med drugo svetovno vojno v Sloveniji udinjale nacifašističnim okupatorjem in se skupaj s temi borile proti osvobodilnemu

gibanju slovenskega naroda. Odborniki so opozorili na nedružljivost lanskega odlikovanja pripadnika kolaboracije z letošnjo podelitvijo nagrade organizaciji, ki povezuje žrtve nacističnega nasilja in je v vseh desetletjih obstoja ostala zvesta svoji protifašistični usmeritvi. Kljub temu je pri končni odločitvi prevladalo mnenje, da nagrade ni mogoče zavrniti, ker da bi morebitna odklonitev le še povečala že obstoječe pojave neenotnosti med koroškimi Slovenci. Osebo se temu mnenju nisem mogel pridružiti. Z opozorilom, da »pod skupno streho« ne more biti prostora tako za sodelavce fašizma kot za žrtve fašističnega nasilja, sem nedvoumno izjavil, da zato nasprotujem sprejemu nagrade. Ker pa sem s tem svojim stališčem ostal sam, je sicer odpadla potreba glasovanja – vendar o soglasni odločitvi le ne more biti govora.

Rado Janežič, Celovec

Sankanje v Lepeni

Deloma športno, deloma družabno so v nedeljo udeleženci opravili 26. sankiške tekme Slovenskega prosvetnega društva. Pri tem pa je treba omeniti, da se je zbralo v Lepeni morda celo nekoliko več navijačev kot tekmovalcev.

Posamičnih aktivnih se je prijavilo k startu nad 50 in so morali Mlačnikovo progo prevoziti dvakrat. Večini od 29 dvojic pa je delal precejšnje preglavice že en sam tek. Tako so prva mesta zasedli večinoma izkušeni sankiški, ostali pa so se potrošili v olimpijski ideji.

Stari kapelski sankiški mački so se ponosno postavili pred lečo fotografa

S peklensko brzino je neslo sankiške po strmi stezi cilju naproti

Da prijetna sankarska tradicija v Lepeni ne preneha, je v največji meri zasluga domačinov, ki znajo poiskati progo in sneg tudi takrat, ko ga povsod drugod primanjkuje. Letos so glavne priprave naredili Albert, Hanzi, Manfred, Bojan in Pepi ter Tini in Ludvik.

Tudi tekma sama je bila dobro organizirana. Za natančno merjenje je odgovarjala ekipa SŠK Obir, delež k uspehu pa

je doprinesla tudi kuhinja, kjer so Mici, Sonja, Marija in Zofi ponujale najrazličnejšo pomoč proti mrazu.

Organizatorji so se posebno razveselili tudi obiska snemalne ekipe Slovenskega sporeda navzočnosti domačega župana in obiska Obirčana, ki je prijedral na kraj tekme kar iz zraka (paragleiter). Predsednik Jože Blajs in sekcijski vodja Albert Rozman sta po tekmi pri Ra-

stočniku razdelila nagrade. Najhitrejši čas dneva je dosegel Šmarječan Žura z 1.49.21.

Otroci: 1. Matija Smrtnik, 2. Štefan Miklau, 3. Niko Smrtnik.

Šolarji: 1. Dominik Rozman, 2. Toni Smrtnik, 3. Michael Žura.

Šolarke: 1. Dana Smrtnik, 2. Anita Netschmer, 3. Sabrina Žura.

Mladinci: 1. Manuel Schmölzer, 2. Toni Kogoj, 3. Michael Schmölzer.

Ženske: 1. Regina Smrtnik, 2. Sabine Malle, 3. Kristine Kulterer.

Ženske I: 1. Karla Haderlap, 2. Rozi Kogoj, 3. Dragica Blajs.

Moški spl.: 1. Walter Žura, 2. Johann Miklau, 3. Folti Smrtnik.

Moški I: 1. Miha Traunik, 2. Franci Blajs, 3. Peter Kuchar ml.

Moški II: 1. Toni Kogoj
Dvojice: 1. Hanzi Smrtnik/Matija Smrtnik, 2. Folti Smrtnik/Toni Smrtnik, 3. Walter Žura/Sabrina Žura.

Matija Smrtnik, Štefan Miklau in Niko Smrtnik se veselijo nagrad

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 17

Van Scheltinga - Orbaan / NL 1954

Oba nasprotnika drug drugemu pleteta matno mrežo. Kdo bo uspešnejši? Prednost ima beli, ki je na potezi in izkoristi odprte linije za napad na črnega kralja. Kako je beli povezal črne figure in zmagal? Pri reševanju vam bo potrebno malo domišljije in potrpežljivosti!

KOROŠKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO

Uspešen start obeh slovenskih ekip

SŠZ/Carimpex premagala Frantschach 6,5:1,5 - SŠK »Obir«, Železna Kapla pa Liebenfels 6:2

Play off-tekmovalje v 1. razredu vzhod se je za obe slovenski šahovski ekipi pričelo z zmagami. Šahisti Slovenske športne zveze/Carimpex I so premagali nasprotnika iz Frantschacha kar s 6,5:1,5, SŠK »Obir« iz Železne Kaple pa je odpravil moštvo iz Liebenfelsa prav tako visoko s 6:2.

Za SŠZ so zmagali Silvo Kovač, Dunja Lukan, Jozi Amrusch, Franc Rulitz, Gustav Vukanič in Robert Hedenik, remiziral pa je Rupert Reichmann, v ekipi SŠK »Obir« pa so za točke poskrbeli brata Hans-Christian in Harald Wolte, Adem Ramaš, Josef Hanschou, Andreas Karner (po 1) ter Dušan Jokovič in ravnatelj Johann Stossier (oba remi).

I. L.

NOGOMET

Kaj je novega pri SAK?

Priprave

S polno paro so igralci SAK pričeli trening. Ekipa je polnoštevilna, manjkata le poškodovana Wölbl in Petschenig.

Trener Kirisits se je že domenil za vrsto pripravljanih tekem, prva bo že 27. januarja proti Zeltwegu.

Sledijo tekme proti Pliberku, ATSV Wolfsbergu, Velenju, Žrelcu, Trgu in Austrii Celovec.

Ljubiša Dalanović zapustil SAK

Po desetletnem delovanju pri SAK se je moral posloviti nekdanji vratar SAK, v zadnjih letih pa trener vratarjev Ljubiša Dalanović.

Tako kot vratar kakor tudi kot trener je imel velike uspehe, saj so nepozabljeni njegovi

nastopi predvsem v pokalnih tekmah, njegov varovanec Milan Oraže pa se je povzpел v sam vrh avstrijskih vratarjev.

Velik podpisal za Wietersdorf

Iz že znanih razlogov se je Marjan Velik odločil, da v višredni sezoni igra pri Wietersdorfu, kljub drugim ponudbam, saj je Wietersdorf najbliže kraju, kjer stanuje.

Nova televizijska pogodba

V zadnjem času vse govori o novi televizijski pogodbi obeh avstrijskih nogometnih zveznih lig, ki sta dodelili pravico prenašanja tekem bavarski agenciji ISPR za pribl. 500 milijonov šilingov.

Za SAK to pomeni več denarja, kar pa je trenutno edina

pozitivna stvar. Povsem nejasno je še, kdaj, kako in kje bomo lahko spremljali avstrijski nogomet na ekranu.

Najlaže bo še tistim, ki imate kabelski priključek. Satelitska antena ne zadostuje, tu je potreben decoder 8 za pribl. 7000 šil., s katerim se lahko priključite na televizijsko okno, kjer bo avstrijski nogomet.

Brez kablanskega ali satelitskega priključka avstrijskih nogometnih tekem po vsej verjetnosti ne boste več videli. Kdor bo hotel gledati nogomet, se bo moral podati na igrišča.

V glavnem se za SAK ne bo kaj bistvenega spremenilo, saj je na državni televizijski ravni v pretekli sezoni bil le dvakrat prisoten, na deželni ravni pa bo poročanje gotovo ostalo, le po obsegu bo mogoče nekoliko krajše.

POD 16

Nogomet v dvorani

SAK I (center Rož-Celovec) in SAK II (center Pliberk) sta bila izžrebana v isto skupino za medkolo KFV v Šentvidu. SAK II je teden poprej postal drugi v Wolfsbergu in se tako kvalificiral za naslednje kolo. Nasprotnika SAK sta tokrat bila VSV in Šentvid. Že v prvi igri sta se pomerili ekipi iz Roža in Pliberka. Kmalu je vodil SAK I. Ampak Pliberčani so hitro izenačili in tudi povedli z 2:1. Kratko pred koncem je SAK I že izenačil in igra se je končala z 2:2. Rožani so ostali na parketu in igrali proti VSV. Zavedli so se, da morajo tekmo zmagati, ako hočejo napredovati. Tekmo so tudi dobili z

2:1. Po tej igri je bil spet na vrsti SAK II. Igrali so proti Šentvidu. Bili so v isti poziciji kakor SAK I, ampak priložnosti niso izkoristili in podlegli Šentvidu z 2:3. Sledila je odločilna tekma SAK I proti Šentvidu. Rožani so igrali mirno in preišljeno in zmagali z 2:0. V zadnji igri je SAK II igral proti VSV. Igra se je končala z 2:2. Najboljši strelec za SAK I je bil Oraže s 3 goli in za SAK II Težević tudi s 3 goli.

SAK I je končal turnir kot prvi in se s tem kvalificiral za finale. SAK II je postal četrti.

V soboto, 27. 1. 1996, se bo SAK I udeležil finala KFV v Vetrinju. Štefan Wieser